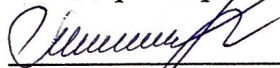

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора

Наталя ОГОРОДЖУК

« 09 » січня

ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 ПСИХОЛОГІЯ

освітньо-професійний ступінь	<i>фаховий молодший бакалавр</i>
галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
спеціальність	<i>053 Психологія</i>
освітня кваліфікація	<i>фаховий молодший бакалавр з психології</i>

Розглянуто і схвалено на засіданні

циклової комісії соціальної роботи, психології та
фізичної культури

Протокол від « 09 » січня 2026р. № 9

Голова циклової комісії Оксана ГЛОВ'ЮК

Кам'янець-Подільський, 2026

ПРОГРАМА кваліфікаційного іспиту зі спеціальності 053 Психологія/ Фаін А.В., О.В. Глов'юк, О.Б. Столяренко. Кам'янець-Подільський: ВСП КПФК НРЗВО КПДІ, 2026 р.

РОЗРОБНИКИ:

Альбіна ФАІН, викладач-методист, викладач циклової комісії соціальної роботи, психології та фізичної культури Відокремленого структурного підрозділу Кам'янець-Подільський фаховий коледж Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»;

Оксана ГЛОВ'ЮК, викладач циклової комісії соціальної роботи, психології та фізичної реабілітації Відокремленого структурного підрозділу Кам'янець-Подільський фаховий коледж Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»;

Ольга СТОЛЯРЕНКО, кандидат психологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності ім. Т. Сосновської НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»;

Леся ДАНИЛЕВИЧ, начальник психолого-педагогічного відділу, практичний психолог НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Атестація здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 053 Психологія ВСП Кам'янець-Подільський фаховий коледж НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут» (далі – фаховий коледж) проводиться у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності 053 Психологія (далі — кваліфікаційний іспит зі спеціальності).

1.2. Кваліфікаційний іспит зі спеціальності проводиться екзаменаційною комісією (далі - ЕК), яка створюється наказом директора фахового коледжу. Відповідно до Положення про екзаменаційну комісію у ВСП Кам'янець-Подільський фаховий коледж НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут» до складу ЕК можуть входити: представники роботодавців та їх об'єднань, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, наукових установ, інших організацій.

1.3. Контроль за формуванням складу та організацією роботи ЕК здійснює директор фахового коледжу.

1.4. ЕК створюється наказом директора коледжу та діє упродовж календарного року. До складу ЕК входять: голова, заступник голови (за потреби), члени та секретар.

1.5. Кваліфікаційний іспит зі спеціальності - це підсумковий контроль рівня знань та умінь, які повинні продемонструвати здобувачі фахової передвищої освіти для підтвердження відповідності набутих ними компетентностей нормативним вимогам освітньо-професійної програми зі спеціальності 053 Психологія (далі – ОПП «Психологія»).

1.6. Мета кваліфікаційного іспиту зі спеціальності - комплексна перевірка набутих компетентностей, знань, умінь здобувачів фахової передвищої освіти, а також підтвердження їхньої здатності розв'язувати типові спеціалізовані завдання у сфері психології в процесі професійної діяльності психолога, що передбачає застосування основних психологічних теорій та методів.

1.7. Кваліфікаційний іспит зі спеціальності здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі фахової передвищої освіти та інші особи, присутні на кваліфікаційному іспиті зі спеціальності відповідно до Положення про екзаменаційну комісію у ВСП Кам'янець-Подільський фаховий коледж НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації у формі кваліфікаційного іспиту, крім випадків, визначених відповідними законами України.

1.8. Кваліфікаційний іспит зі спеціальності здійснюється у відповідності до ОПП «Психологія» та цієї програми.

1.9. Програма кваліфікаційного іспиту зі спеціальності, розглянута та схвалена на цикловій комісії соціальної роботи, психології та фізичної культури, встановлює:

1) Перелік освітніх компонент, що формують відповідно до ОПП «Психологія» інформаційний обсяг кваліфікаційного іспиту зі спеціальності (ТАБЛИЦЯ 1.);

2) Структуру білета кваліфікаційного іспиту зі спеціальності (ТАБЛИЦЯ 2.)

3) Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти на кваліфікаційному іспиті зі спеціальності (ТАБЛИЦЯ 3.);

4) Інформаційний обсяг освітніх компонент, що формують зміст кваліфікаційного іспиту зі спеціальності (ДОДАТОК 1.);

5) Перелік питань для підготовки до кваліфікаційного іспиту зі спеціальності (Завдання 1., Завдання 2.) (ДОДАТОК 2.);

6) Приклади формулювання комплексного практичного завдання (Завдання 3.) (ДОДАТОК 3.);

7) Рекомендовані джерела інформації з освітніх компонент, що формують зміст кваліфікаційного іспиту зі спеціальності (ДОДАТОК 4.);

8) Перелік наочного приладдя, матеріалів довідкового характеру, технічних та дидактичних засобів, обладнання, що дозволені для використання здобувачами фахової передвищої освіти у ході кваліфікаційного іспиту зі спеціальності (ДОДАТОК 5.).

1.10.Результати кваліфікаційного іспиту зі спеціальності відображаються в протоколах ЕК та оголошуються головою комісії одразу після завершення кваліфікаційного іспиту зі спеціальності.

1.11.На підставі рішення ЕК, відображеного у протоколах, фаховий коледж присуджує здобувачам освіти освітньо-професійний ступінь «фаховий молодший бакалавр» та присвоює їм кваліфікацію фаховий молодший бакалавр з психології.

**ПЕРЕЛІК ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ, ЩО ФОРМУЮТЬ ВІДПОВІДНО
ДО ОПП «ПСИХОЛОГІЯ» ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ
КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

Таблиця 1.

<i>№ з/п</i>	<i>Шифр ОК</i>	<i>Назва освітнього компонента/навчальної дисципліни</i>	<i>Кількість кредитів ЄКТС</i>
1	ОК 11	Загальна психологія	9
2	ОК 12	Дитяча і підліткова	4
3	ОК 16	Основи психологічної допомоги та консультування	5
4	ОК 18	Психогігієна та психопрофілактика	4
5	ОК 21	Основи психодіагностики	5

**2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО
ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗІ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ.**

**ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ
ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ НА КВАЛІФІКАЦІЙНОМУ ІСПИТІ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

2.1. Форма проведення кваліфікаційного іспиту зі спеціальності.

Кваліфікаційний іспит зі спеціальності проводиться усно, за білетами кваліфікаційного іспиту зі спеціальності, що розглядаються та схвалюються в установленому порядку на цикловій комісії соціальної роботи, психології та фізичної культури.

Кваліфікаційний іспит зі спеціальності передбачає виконаннями здобувачами освіти завдань двох типів:

1) усна відповідь на теоретичне запитання з освітніх компонент/навчальних дисциплін, що формують зміст кваліфікаційного іспиту зі спеціальності;

2) виконання комплексного практичного завдання зі спеціальності (типового спеціалізованого завдання у сфері психології); його усне представлення.

2.1.1. Структура білета кваліфікаційного іспиту зі спеціальності у Таблиці 3.

СТРУКТУРА БІЛЕТА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Таблиця 3.

<i>№ завдання</i>	<i>Тип завдання</i>	<i>Характер завдання</i>	<i>Примітка</i>
Завдання 1.	Теоретичне запитання аналітичного або проблемного характеру з освітніх компонент/навчальних дисциплін: «Загальна психологія», «Дитяча та підліткова психологія»	Потребує від здобувачів фахової передвищої освіти демонстрації глибокого розуміння суті тем з освітніх компонент/навчальних дисциплін, а також логічного мислення, міждисциплінарного аналізу, теоретичної аргументації в межах прикладної психології тощо	Запитання формуються з використанням формулювань: «Поясніть суть...», «Проаналізуйте...», «Охарактеризуйте...», «Порівняйте...»,
Завдання 2.	Теоретичне запитання аналітичного або проблемного характеру з освітніх компонент/навчальних дисциплін: «Основи психологічної допомоги та консультування», «Психогігієна та психопрофілактика», «Основи психодіагностики»	Потребує від здобувачів фахової передвищої освіти демонстрації глибокого розуміння суті тем з освітніх компонент/навчальних дисциплін, а також логічного мислення, міждисциплінарного аналізу, теоретичної аргументації в межах прикладної психології тощо	Запитання формуються з використанням формулювань: «Поясніть суть...», «Проаналізуйте...», «Охарактеризуйте...», «Порівняйте...»,
Завдання 3.	Комплексне практичне завдання зі спеціальності, що базується на інформаційному змісті освітніх компонент/навчальних дисциплін, зазначених в Таблиці 1.	Виконання завдання дає змогу оцінити здатність здобувачів фахової передвищої освіти розв'язувати типові спеціалізовані завдання у сфері психології в процесі	

№ завдання	Тип завдання	Характер завдання	Примітка
	цієї програми.	професійної діяльності психолога, що передбачає застосування основних психологічних теорій та методів	

2.2. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти на кваліфікаційному іспиті зі спеціальності.

Навчальні досягнення здобувачів фахової передвищої освіти на кваліфікаційному іспиті зі спеціальності оцінюється за 4-бальною шкалою (національною шкалою): «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» за нижчезазначеними критеріями.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ НА КВАЛІФІКАЦІЙНОМУ ІСПИТІ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Таблиця 4.

Рівень	Оцінка	Критерії оцінювання
<i>Критерії оцінювання Завдання 1., Завдання 2.</i>		
відмінно	5	Здобувач фахової передвищої освіти демонструє системне, глибоке та усвідомлене володіння теоретичними знаннями з психології, вільно оперує категоріально-понятійним апаратом галузі, називає та характеризує психологічні теорії, методи та підходи для розв'язання типових професійних завдань. Виявляє здатність до аналітичного та критичного мислення, аргументовано пояснює психологічні явища, інтерпретує результати психодіагностики, формулює обґрунтовані висновки. У процесі відповіді демонструє високий рівень комунікативної культури, логічність, послідовність і грамотність мовлення державною мовою, дотримується норм професійної етики
добре	4	Здобувач фахової передвищої освіти демонструє достатньо повні та систематизовані знання з основ психології, загалом правильно використовує психологічну термінологію та основні методи професійної діяльності. Здатний теоретично аналізувати психологічні явища й ситуації, однак допускає незначні неточності у формулюваннях або аргументації. Мовлення здебільшого логічне й нормативне, комунікація коректна, дотримання етичних норм переважно послідовне.
задовільно	3	Здобувач фахової передвищої освіти демонструє базовий рівень знань з психології, орієнтується в основних поняттях і категоріях, однак знання є фрагментарними та недостатньо систематизованими. Комунікативні навички сформовані на мінімально необхідному рівні, можливі порушення логіки викладу, неточності у використанні професійної термінології. Здобувач фахової передвищої освіти потребує значної допомоги викладача для виконання професійних завдань.

<i>Рівень</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
незадовільно	2	Здобувач фахової передвищої освіти не демонструє достатнього рівня сформованості професійних компетентностей, не володіє базовими знаннями з психології або допускає суттєві помилки у тлумаченні основних понять і закономірностей. Не здатний застосовувати теоретичні знання для розв'язання типових професійних завдань, не орієнтується в методах психологічної діяльності. Відповіді є нелогічними, фрагментарними або такими, що не відповідають змісту запитань. Порушує норми професійної етики, не демонструє готовності до здійснення фахової діяльності та подальшого професійного розвитку.
<i>Критерії оцінювання Завдання 3</i>		
відмінно	5	Здобувач фахової передвищої освіти повною мірою розкриває зміст запропонованої професійної ситуації, глибоко та всебічно аналізує психологічну проблему, коректно визначає її ключові характеристики та контекст. Демонструє усвідомлене й аргументоване застосування психологічних теорій, понять і методів, пропонує логічно вибудований, послідовний алгоритм професійних дій. Запропоновані рішення є практично доцільними, етично виваженими та реалістичними, з урахуванням індивідуально-психологічних і соціальних особливостей клієнта. Мовлення чітке, логічне, грамотне, з використанням фахової термінології; здобувач демонструє рефлексивність, здатність критично оцінювати власні рішення та прогнозувати результати професійного втручання.
добре	4	Здобувач фахової передвищої освіти загалом правильно аналізує професійну ситуацію та визначає психологічну проблему, застосовує основні теоретичні положення й методи психології, однак аргументація або логіка дій може містити окремі неточності. Запропоновані рішення є в цілому доцільними, але потребують уточнення або поглиблення. Дотримання професійної етики та комунікативних норм є переважно послідовним. Мовлення нормативне й зрозуміле, використання професійної термінології достатнє, рівень рефлексії — помірний.
задовільно	3	Здобувач фахової передвищої освіти демонструє поверхове або фрагментарне розуміння професійної ситуації, частково визначає психологічну проблему. Застосування теоретичних знань і методів має обмежений характер, алгоритм дій є непослідовним або недостатньо обґрунтованим. Запропоновані рішення мають низький рівень практичної доцільності або не повною мірою враховують індивідуальні особливості клієнта. Мовлення може містити неточності, термінологія використовується обмежено, рефлексивний компонент виражений слабо.
незадовільно	2	Здобувач фахової передвищої освіти не розуміє змісту професійної ситуації, не здатний визначити психологічну проблему та обґрунтувати професійні дії. Теоретичні знання з психології не застосовуються або застосовуються некоректно. Запропоновані рішення є непродуманими, неетичними або

<i>Рівень</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
		такими, що не відповідають професійним стандартам діяльності психолога. Мовлення неструктуроване, логіка викладу порушена, відсутня рефлексія та готовність до виконання типових професійних завдань

2.3. Кожен із членів ЕК у відповідності до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти на кваліфікаційному іспиті зі спеціальності виставляє оцінку здобувачу фахової передвищої освіти за Завдання 1, Завдання 2, Завдання 3.

2.4. Підсумкова оцінка кваліфікаційного іспиту зі спеціальності формується з середньоарифметичних оцінок, виставлених членами ЕК за кожне із трьох завдань кваліфікаційного іспиту.

Обчислення підсумкової оцінки кваліфікаційного іспиту зі спеціальності здійснюється за формулою:

$$\text{ПО} = 0,231 + 0,232 + 0,633$$

де ПО – підсумкова оцінка кваліфікаційного іспиту зі спеціальності;

31 – середньоарифметична оцінка за виконання Завдання 1.

32 – середньоарифметична оцінка за виконання Завдання 2;

33 – середньоарифметична оцінка за виконання Завдання 3.

Підсумкова оцінка кваліфікаційного іспиту зі спеціальності фіксується за 4-бальною шкалою у відповідному протоколі ЕК.

ДОДАТОК 1. Інформаційний обсяг освітніх компонент

Інформаційний обсяг освітнього компонента «Загальна психологія» ***Змістовий модуль 1. Вступ до загальної психології***

Тема 1. Психологія як наука

Психологія як наука. Предмет психології та її завдання. Основні галузі психологічних знань. Зв'язок психології з іншими науками. Психологія в житті сучасної людини. Структура, завдання та принципи психології. Стан та місце психології у структурі сучасних наук. Основні історичні етапи становлення психології. Напрями наукової психології в Західній Європі та США: психоаналіз, біхевіоризм, гештальт-психологія тощо. Розвиток вітчизняної психології. Напрями в сучасній психології.

Тема 2. Психіка як об'єкт психології

Виникнення психіки як результат еволюції нервової системи. Умови розвитку психіки. Психіка та нервова система. Мозок і психіка. Рефлекторний характер психіки, умовні та безумовні рефлекси. Основні процеси і закони вищої нервової діяльності. Уявлення про динамічний стереотип, першу і другу сигнальні системи. Теоретичні підходи до проблеми виникнення психіки: антропологізм, біопсихізм, панпсихізм, нейропсихізм, сигналопсихізм. Розвиток психіки у процесі філогенезу. Розвиток психіки в онтогенезі. Сутність відмінностей психіки людини і тварин. Функції психіки. Особливості форм прояву психіки в поведінці: інстинкти, навички, інтелектуальна поведінка. Ідеалістичні, релігійні та матеріалістичні уявлення щодо виникнення психіки. Психіка людини як предмет інтересу і наукового вивчення: душа в реаліях та міфах; історія науки про психічне. Проблема природи психіки у вітчизняній психології. Класифікація психічних явищ. Методологічна основа вивчення психіки: принцип детермінізму, єдності свідомості та діяльності, розвитку, системності, випереджального відображення тощо.

Тема 3. Сутність свідомості

Поняття про свідомість, її особливості та функції. Рівні вияву психіки людини. Свідомість та несвідоме. Умови переходу до вищої форми відображення – людської свідомості. Роль праці і спілкування у виникненні свідомості. Свідомість і мовлення. Структура свідомості. Рівні прояву неусвідомлюваних психічних явищ. Передсвідоме, підсвідоме, надсвідоме. Філогенетичні та онтогенетичні фактори формування свідомості. Індивідуальна свідомість. Суспільна свідомість і її форми.

Тема 4. Методи психології

Основні методи психології: спостереження, експеримент. Вимоги до методів психології. Додаткові методи в психології: тест, опитування, бесіда, аналіз продуктів діяльності, самооцінка. Кількісний та якісний аналізи дослідження психічних явищ. Соціометрія. Типи вимірювальних шкал.

Способи знаходження типових результатів варіаційного ряду. Поняття про дисперсію та її обчислення. Поняття про кореляцію та її обчислення.

Змістовий модуль 2. Особистість у системі соціальних зв'язків

Тема 5. Поняття особистості в психології

Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність». Структура особистості. Біологічні й соціальні умови психічного розвитку індивіда. Психологічні теорії та підходи щодо особистості. Соціалізація як процес становлення особистості. Поняття соціалізації та адаптації особистості. Сфера соціалізації. Чинники соціалізації особистості. Соціальна нормативність і її структура: об'єктивні передумови соціалізації. Стадії соціалізації. Асоціалізація, десоціалізація і ресоціалізація особистості. Соціалізація як складова формування особистості. Мікрофактори соціалізації. Мезофактори процесу соціалізації. Вплив несприятливих чинників на процес соціалізації особистості. Виховання та інститути соціалізації. Гендерна соціалізація. Рушійні сили розвитку особистості. Формування особистості як цілеспрямоване виховання.

Тема 6. Уявлення про самосвідомість особистості

Зміст і структура самосвідомості. Самосвідомість як провідний чинник «Я-концепції» особистості. Самоповага і комплекс меншовартості особистості. Самосвідомість особистості як особлива форма свідомості. Пізнання, оцінка і ставлення людини до самої себе. Формування Я-концепції особистості. Самооцінка та рівень домагань як елементи структури самосвідомості. Чинники формування самооцінки. Види самооцінки.

Тема 7. Поняття спрямованості особистості

Основні потреби людини. Піраміда потреб А. Маслоу. Спрямованість особистості. Мотиви, Види мотивів. Потяг і схильності. Інтереси. Переконавання і світогляд. Установка особистості. Аналіз структурних компонентів спрямованості особистості. Чинники і передумови формування спрямованості в процесі онтогенезу. Мотивація поведінки людини. Спрямованість особистості в контексті навчальної та професійної діяльності.

Тема 8. Загальна характеристика діяльності людини

Поняття «активності» та «діяльності». Структура діяльності людини. Основні види діяльності. Усвідомлена мета як необхідний принцип діяльності. Діяльність як фактор становлення особистості. Діяльність і поведінка. Освоєння діяльності. Знання, уміння, навички. Мета і предмет діяльності. Категорія діяльності в психології. Принцип єдності свідомості й діяльності. Зовнішня (фізична) та внутрішня (психічна) діяльність. Поняття суб'єкта діяльності. Діяльність як фактор розвитку індивіда і становлення людської особистості. Дія як процес, спрямований на досягнення поставленої мети. Дії, операції, рухи. Управління дією. Психологічна характеристика навичок, умінь, звичок. Види навичок, закономірності їх формування. Роль вправ у процесі формування навичок. Ігрова діяльність і її психологічні особливості. Роль гри в розвитку дитини. Навчальна діяльність та її психологічні особливості. Психологічні компоненти трудової діяльності. Праця як умова формування особистості.

Тема 9. Психологія спілкування

Спілкування як специфічна форма активності особистості. Функції спілкування. Зміст, цілі, засоби спілкування. Види спілкування. Структура спілкування: комунікативна, інтерактивна, перцептивна сторони. Вербальна і невербальна комунікація. Спілкування як сприйняття й розуміння людьми один одного. Механізми соціальної перцепції: ідентифікація, рефлексія, емпатія, казуальна атрибуція. Ефекти міжособистісного сприйняття: ефект новизни, ефект первинності, ефект ореола, ефект стерео типізації. Спілкування як міжособистісна взаємодія. Техніка спілкування. Моделі та стилі взаємодії. Культура спілкування. Умови ефективної взаємодії та спілкування.

Тема 10. Поняття про мову й мовлення

Розмежування понять мови і мовлення. Функції мови. Лінгвістика, психолінгвістика, психологія мовлення. Мовлення як діяльність і як поведінка. Види мовлення. Мовлення і пізнавальна діяльність. Анатомо-фізіологічні основи мовлення. Види мовлення: зовнішнє (усне (монологічне й діалогічне), писемне), внутрішнє, егоцентричне. Функції мови. Властивості мови: змістовність, виразність, зрозумілість, дієвість. Сприйняття мовлення. Відмінність мови людини як засобу спілкування від сигналів тварин. Розвиток і взаємозв'язок мови й мислення. Структура мови й мовної діяльності.

Тема 11. Психологія міжособистісних стосунків

Поняття групи: ознаки, функції, види. Колектив як вищий рівень розвитку групи. Міжособистісні стосунки у групі. Основні характеристики групи: композиція групи, структура групи, групові процеси, групові норми і цінності, система санкцій і групових очікувань. Позиція особистості у колективі. Рівні розвитку та структура груп. Динамічні процеси в групах. Внутрішньогрупові феномени: конформізм, згуртованість, сумісність, міжособистісний конфлікт. Теорія лідерства. Лідерство й керівництво. Соціально-психологічний клімат у колективі. Ефективність групової діяльності.

Змістовий модуль 4. Психолого-пізнавальні процеси

Тема 12. Відчуття

Відчуття як чуттєва форма пізнання дійсності. Рецепторне і рефлекторне трактування процесу відчуття. Класифікація відчуттів. Основні властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація подразників. Загальні закономірності відчуттів. Роль відчуттів у житті і діяльності людини. Чутливість і її вимір. Абсолютна і різницева чутливість. Нижній і верхній абсолютні пороги чутливості. Адаптація. Взаємодія відчуттів. Сенсibilізація. Контраст відчуттів. Явище синестезії. Компенсаторні можливості відчуттів. Роль вправ у розвитку сенсорної культури особистості. Поняття сенсорної деривації. Залежність повноцінного розвитку особистості від багатства відчуттів.

Тема 13. Сприймання

Поняття про сприймання. Функції, характеристика образу сприйняття та його процесуальність. Різновиди сприймання. Властивості сприймання. Взаємозв'язок процесів відчуття і сприймання. Властивості сприймання: предметність, цілісність, вибірковість, константність і осмисленість. Залежність сприйняття від попереднього досвіду і характеру діяльності. Поняття

аперцепції. Фігура і фон сприймання. Спостереження і спостережливість. Ілюзії сприймання.

Тема 14. Загальна характеристика мислення

Поняття про мислення. Мислення і чуттєве пізнання. Операції мислення: порівняння, аналіз, синтез, абстракція, конкретизація, узагальнення. Форми мислення: поняття, судження, умовиводи. Класифікація видів мислення: за формою (наочно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне), за характером розв'язуваних задач (теоретичне, практичне), за ступенем новизни й оригінальності (репродуктивне, творче), за ступенем розгортання (дискурсивне, інтуїтивне). Індивідуальні особливості мислення: глибина, самостійність, широта, гнучкість, швидкість розумових операцій. Мислення як процес розв'язування задач. Етапи розв'язання задач і розумові дії. Способи активізації розумової діяльності людини. Творче мислення як вищий рівень розвитку особистості. Шляхи і методи розвитку творчого мислення в процесі навчання. Єдність мислення і мови. Поняття інтелекту в психології. Структура інтелекту. Підходи до визначення інтелекту. Інтелектуальні здібності та інтелектуальна обдарованість.

Тема 15. Пам'ять як психічний процес

Загальне уявлення про пам'ять. Фізіологічні механізми пам'яті. Види пам'яті за провідним аналізатором. Види пам'яті за предметом, матеріалом діяльності. Види пам'яті за тривалістю перебігу процесу: короткочасна, довготривала, оперативна. Види пам'яті за формою психічної активності: мимовільна, довільна. Взаємозв'язок і взаємодія різних видів пам'яті в людини. Пам'ять як умова існування людини. Нейрофізіологічні і біохімічні теорії пам'яті. Загальна характеристика процесів пам'яті: запам'ятовування, збереження, відтворення, забування. Мимовільне і довільне запам'ятовування і відтворення. Психологічні умови і чинники, що визначають продуктивність довільного запам'ятовування: високий рівень мотивації, постановка мнемічної мети і завдань, смислове групування матеріалу, глибоке розуміння, запам'ятовування в часі. Закономірності збереження і забування. Форми відтворення: впізнавання, спогад, пригадування, ремінісценція. Забування: угасання слідів, інтерферуюче гальмування слідів. Індивідуальні особливості пам'яті. Раціональні прийоми запам'ятовування (мнемотехніка).

Тема 16. Поняття про увагу

Особливості уваги як психічного процесу. Спрямованість особистості і вибірковий характер уваги. Увага і діяльність. Психофізіологічні основи уваги. Функції уваги: активізація, забезпечення, вибірковість пізнавальних процесів. Види уваги: мимовільна, довільна, післядовільна. Зовнішні і внутрішні чинники, які сприяють мимовільній увазі. Мимовільна увага і внутрішній світ людини. Наявність мети і вольового зусилля як необхідні умови довільної уваги. Властивості уваги. Концентрація і стійкість уваги. Залежність стійкості уваги від значущості об'єкту і організації діяльності. Переключення і розподіл уваги. Об'єм уваги. Індивідуальний прояв уваги. Уважність як властивість особистості. Неуважність: уявна і справжня. Помилки неуважності. Умови привертання уваги. Підтримка уваги в процесі діяльності.

Тема 17. Поняття уяви і креативності

Поняття про уяву. Природа і своєрідність уяви як пізнавального психічного процесу. Уява і фантазія. Фізіологічні механізми уяви. Поняття про ідеомоторні акти. Види уяви: активна, пасивна, продуктивна, репродуктивна, їх специфіка і взаємозв'язок. Сновидіння, галюцинації, марення, мрії як види уяви. Аналітико-синтетичний характер діяльності уяви. Прийоми створення образів уяви: аглютинація, акцентування, типізація.

Основні функції уяви: активізація наочно-образного мислення, управління емоційними станами і системою потреб, довільна регуляція пізнавальних процесів, побудова і реалізація внутрішнього плану дій, прогнозування і програмування діяльності й поведінки. Уява і фантазія. Уява і творчість. Види творчої уяви. Етапи творчого процесу. Творча уява як відображення особистості людини. Роль уяви в художній і науковій творчості.

Змістовий модуль 5. Емоційно-вольові процеси

Тема 18. Емоції та почуття

Загальна характеристика емоційної сфери людини. Поняття про почуття. Основні функції емоцій: спонукальна, регулятивна, комунікативна, сигнальна, захисна, мотиваційна, оцінювальна. Фізіологічні основи емоцій і почуттів. Роль емоцій у діяльності людини. Класифікація емоцій: глибокі і неглибокі, стенічні і астеничні, базові і похідні. Основні емоційні стани: емоційний відгук, настрій, емоції, афект, стрес, фрустрація, пристрасть. Властивості емоцій: якість, глибина, інтенсивність, тривалість. Їх психологічна характеристика. Вищі почуття як особлива форма емоційного переживання, їх види і значення в житті людини. Праксичні, моральні, етичні, інтелектуальні почуття.

Тема 19. Емоційний інтелект

Значення емоційного інтелекту у життєдіяльності людини. Поняття «емоційний інтелект» у психології. Взаємозв'язок афекту й інтелекту. Міжособистісний та внутрішньоособистісний інтелект. Механізми функціонування емоційного інтелекту. Структура емоційного інтелекту. Сучасні підходи до структури емоційного інтелекту. Етапи розвитку емоційного інтелекту в онтогенезі. Психологічні умови розвитку емоційного інтелекту особистості. Емпатія емоційна, когнітивна, предиктивна. Пізнання емоцій іншої людини. Етапи саморегуляції емоцій. Емоційний інтелект та академічна успішність. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності. Емоційний інтелект та емоційна креативність. Зв'язок емоційного інтелекту з емоційною зрілістю. Особистісні та міжособистісні рівні становлення емоційної зрілості. Співвідношення феноменів емоційного інтелекту та емоційної компетентності. Стратегії саморозвитку емоційного інтелекту Т. Бредбері та Дж. Грівз. Культура вираження емоцій і почуттів.

Тема 20. Воля як психічне явище

Поняття про волю та вольовий вчинок. Зв'язок волі зі спонукальною та інтелектуальною сферою особистості. Свідомі вольові дії та їх цілеспрямований характер. Структура вольового акту: постановка мети, переживання колізій у мотивах, прийняття рішення, вольовий вчинок. Вольове зусилля, його природа і сенс. Виконання дії, оцінка і аналіз результатів. Критерії вольової дії.

Фізіологічні основи волі та її порушення. Функції волі: регулююча, стимулююча, затримуюча. Вольові якості особистості: завзятість, упертість, цілеспрямованість, одержимість, наполегливість, терплячість. Індивідуальний рівень прояву вольових якостей. Воля і над ситуативна активність в умовах потенційного ризику. Зв'язок волі зі спонукальною та інтелектуальною сферою особистості. Свідомі дії та їх цілеспрямований характер. Розвиток волі в онтогенезі. Основні напрями формування і розвитку волі. Виховання і самовиховання волі. Механізми вольової регуляції. Емоційновольова регуляція діяльності. Роль волі у вихованні людини.

Змістовий модуль 6. Індивідуально-психологічні особливості особистості

Тема 21. Темперамент як характеристика особистості

Поняття про темперамент та його типи. Класичні теорії темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту. Психологічна характеристика типів темпераменту. Властивості темпераменту: швидкість і сила емоційних реакцій, екстраверсія-інтроверсія, нейротизм-емоційна стабільність, сенситивність, реактивність, врівноваженість, пластичність, ригідність, темп реакцій, співвідношення процесів збудження і гальмування, енергійність. Темперамент і особистість. Темперамент і характер. Темперамент і здібності людини. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності. Врахування темпераменту в навчальній та професійній діяльності.

Тема 22. Характер особистості

Поняття про характер. Поняття динамічного стереотипу. Зв'язок характеру з темпераментом і його соціальна зумовленість. Структура характеру і симптомокомплекси його властивостей. Властивості характеру як цілісного утворення: глибина, цілісність, стійкість, мінливість, активність і сила. Акцентуації характеру. Види і критерії акцентуації. Система акцентуованих характерів за Д. Леонгардом і А. Лічко. Формування і розвиток характеру в діяльності. Вчинок і формування характеру. Місце характеру в загальній структурі особистості. Поняття динамічного стереотипу. Психологічні принципи самовиховання характеру.

Тема 23. Здібності

Поняття про здібності. Концепції здібностей. Здібності і діяльність. Зв'язок здібностей із знаннями, уміннями і навичками особистості. Основні показники (передвісники) здібностей. Види здібностей. Здібності актуальні і потенційні, загальні і спеціальні, теоретичні і практичні, навчальні і творчі. Структура здібностей. Різновиди здібностей. Кількісна і якісна характеристика здібностей. Взаємозв'язок і взаємна компенсація здібностей. Роль середовища, навчання й виховання в розвитку здібностей. Задатки як природні передумови для розвитку здібностей. Рівні розвитку здібностей. Співвідношення понять «обдарованість», «талант», «геніальність». Види обдарованості. Психологічні особливості обдарованої дитини. Сенситивні періоди розвитку здібностей. Роль інтересів і схильностей у формуванні здібностей. Проблема раннього виявлення здібностей і їх врахування в процесі навчання і виховання.

Тема 24. Психологічний захист та його механізми

Загальне поняття про «психологічний захист». Функції психологічного захисту. Різновиди психологічного захисту: конструктивний та деструктивний. Механізми психологічного захисту: компенсація, сублімація, витіснення, проєкція, заміщення, регресія, формування реакції, раціоналізація, втеча. Основні сучасні теорії та підходи щодо визначення сутності захисних механізмів особистості. Психологічні особливості застосування захисних механізмів особистості. Мотиви використання психологічного захисту. Психологічний захист як важливий неусвідомлюваний механізм поведінки та його роль у формуванні особистості.

Інформаційний обсяг освітнього компонента «Дитяча та підліткова психологія»

Тема 1. Предмет і основні поняття дитячої та підліткової психології

Предмет і завдання дитячої та підліткової психології. Зв'язок дитячої та підліткової психології з іншими науками. Виникнення та розвиток дитячої та вікової психології. Дитяча та підліткова психологія в Україні. Методологічні основи дитячої та підліткової психології. Основні поняття дитячої та підліткової психології.

Тема 2. Методи дитячої та підліткової психології

Принципи вивчення психіки дитини. Класифікація методів дитячої та підліткової психології. Методи дослідження когнітивних процесів і особистості дитини. Методи вивчення індивідуальних і вікових відмінностей дітей. Методи вивчення міжособистісних відносин в різних дитячих групах, взаємини між дітьми і дорослими.

Тема 3. Концепції психічного розвитку людини

Психоаналітичні теорії психічного розвитку. Психоаналіз дитинства в дослідженнях А. Фрейд, М. Клейн, Д. Віннікотта, Дж. Боулбі, Р. Шпіца. Теорія соціального научіння. Основні підходи до проблеми співвідношення розвитку та навчання. Когнітивний підхід (Ж. Піаже). Концепція діалектичного характеру розвитку Г. С. Костюка. Концепція вікової періодизації Д. Б. Ельконіна.

Тема 4. Основні закономірності психічного розвитку дитини

Основні закономірності психічного розвитку та їх систематика. Проблема рушійних сил психічного розвитку дитини. Передумови та умови психічного розвитку. Значення внутрішньої позиції для розвитку особистості. Поняття про провідні види діяльності та їх значення для психічного розвитку. Поняття вікового новотвору як нового типу будови особистості. Вікова періодизація психічного та особистісного розвитку. Основні класифікації вікових періодів: особливості й недоліки.

Тема 5. Психологія немовляти

Криза народження. Новонародженість: передумови та умови психічного розвитку; безумовні рефлексії та їх значення для розвитку дитини; особливості розвитку органів відчуття; розвиток емоційної сфери; комплекс пожвавлення.

Соціальна ситуація розвитку немовляти. Провідний тип діяльності. Емоційно-експресивна функція спілкування та її значення для розвитку

немовляти. Іграшка як засіб спілкування та психічного розвитку немовляти. Синдром дефіциту спілкування. М. И. Лісіна про функцію й форми спілкування у дитячому віці.

Основні вікові новоутворення: почуття довіри до людини; прямоходіння; початок розуміння мови, предметні маніпуляції. Характеристика автономної мови дитини. Криза першого року життя та її характеристика.

Інформаційний обсяг освітнього компонента «Основи психологічної допомоги та консультування»

Змістовий модуль 1. Вступ до психологічної допомоги та консультування (базові засади)

Тема 1. Психологічна допомога в сучасному суспільстві

Поняття психологічної допомоги, її місце в системі підтримки особистості. Основні види психологічної допомоги. Соціальний контекст України: війна, ВПО, сирітство, вразливі категорії. Роль психолога у підтримці стійкості та адаптації.

Тема 2. Психологічне консультування як форма допомоги

Предмет, мета та завдання психологічного консультування. Зв'язок консультування з іншими галузями практичної психології Види психологічного консультування та способи їх класифікації. Принципи психологічного консультування. Етичні аспекти консультативної діяльності.

Тема 3. Компетентності консультанта. Роль особистісних якостей

Професійна компетентність та її складові. Ключові особистісні якості у консультуванні. Особистість консультанта як джерело етичних ризиків. Професійна рефлексія та збереження цілісності. Самоаналіз власних компетентностей.

Тема 4. Комунікативні техніки консультативної допомоги

Особливості комунікативної взаємодії у консультуванні. Комунікативні техніки. Вербальні та невербальні засоби підтримки контакту: невербальною поведінкою консультант, активне слухання, перенесення. Техніки емпатичного реагування. Комунікативні техніки консультативної допомоги.

Змістовий модуль 2. Технології та інструменти консультування

Тема 5. Консультативний контакт

Значення першого враження. Умови довіри. Перенесення і контрперенесення. Практичні техніки встановлення контакту.

Тема 6. Структурування процесу консультування

Етапи консультування. Моделі консультативного процесу. П'ятикрокова модель інтерв'ю. Правила узгодження очікувань.

Тема 7. Активне слухання та використання запитань. Техніки активного слухання. Типи запитань: відкриті, закриті, уточнюючі. Типові помилки консультанта. Слухання у кризових випадках.

Тема 8. Інструменти проактивного втручання (інтерпретація, підсумовування, рефреймінг).

Значення інтерпретації. Підсумовування для структурування бесіди. Рефреймінг як зміна сприйняття проблеми. Межі використання.

Тема 9. Запит клієнта: явний, прихований, розмитий

Види запитів клієнта. Техніки виявлення та прояснення. Практика кейс-аналізу.

Тема 10. Консультативна гіпотеза.

Сутність гіпотези. Методи формування. Перевірка гіпотез у роботі. Приклади з практики.

Змістовий модуль 3. Консультування в умовах криз і складних життєвих ситуацій

Тема 11. Робота з опором клієнта.

Причини опору. Форми прояву. Методи подолання. Особливості опору у кризових клієнтів. Алгоритм роботи з опором клієнта.

Тема 12. Технології роботи зі стресом, тривогою та кризові інтервенції.

Запити клієнтів у зв'язку з війною, переселенням, втратою. Допомога дітям-сиротам та дітям без батьківського піклування. Консультації для ВПО та їхніх родин. Соціально чутливий підхід. Особливості консультування осіб з інвалідністю та батьків дітей з ООП у кризових умовах. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): типові симптоми, моделі пояснення, підходи до консультування. Межі компетентності психолога: коли потрібний психотерапевт чи психіатр. Перша психологічна допомога (ППД). Протоколи надання ППД

Тема 13. Консультування в умовах соціальних криз

Запити клієнтів у зв'язку з війною, переселенням, втратою. Допомога дітям-сиротам та дітям без батьківського піклування. Консультації для ВПО та їхніх родин. Соціально чутливий підхід. Особливості консультування осіб з інвалідністю та батьків дітей з ООП у кризових умовах

Тема 14. Спеціальні проблеми консультування

Робота з тривожними клієнтами. Консультування агресивних і немотивованих клієнтів. Практичні поради консультанту.

Тема 15. Сімейне консультування

Поняття сімейного консультування та його відмінність від індивідуального. Основні моделі та підходи: системний, структурний (С. Мінухін), стратегічний, когнітивно-поведінковий, гуманістичний, емоційно-фокусувань. Типові запити сімей: конфлікти, труднощі комунікації, кризи розвитку, виховання дітей, партнерські стосунки, подружні зради, війна та розлука внаслідок мобілізації чи міграції.

Роль консультанта у роботі з сім'єю: нейтральність, фасилітація діалогу, підтримка партнерської взаємодії.

Особливості роботи з сім'ями, які пережили втрату, вимушене переселення або розлучення через бойові дії.

Змістовий модуль 4. Професійний розвиток консультанта

Тема 16. Саморефлексія та профілактика професійного вигорання

Симптоми і стадії вигорання. Методи профілактики. Роль саморефлексії. Особисті стратегії самопомогі. Саморефлексія консультанта

Тема 17. Супервізія та інтервізія як професійна підтримка.

Сутність і значення супервізії. Форми інтервізії. Приклади роботи інтервізійних груп. Перспективи розвитку супервізійної культури в Україні.

Інформаційний обсяг освітнього компонента «Психогігієна та психопрофілактика»

Змістовий модуль 1. Загальні засади психодіагностики

Тема 1. Зародження і становлення психодіагностики як науки

Витоки психодіагностики. Донаукове використання психодіагностичних процедур. Розвиток психодіагностики у XIX-XX ст. Сучасні проблеми та перспективи розвитку психологічної діагностики.

Тема 2. Предмет і завдання психодіагностики

Сутність психодіагностики як науки. Завдання загальної психодіагностики. Об'єкт і предмет психодіагностики: їх відмінності та взаємозв'язок. Структура психодіагностики як наукової дисципліни. Поняття психологічного оцінювання у психодіагностиці. Цілі та функції психодіагностики у науковій та практичній психології. Основні завдання загальної психодіагностики. Принципи психодіагностичної діяльності (науковість, об'єктивність, стандартизація тощо). Роль психодіагностики в різних сферах практики (клінічній, освітній, організаційній, юридичній). Проблема валідності та надійності у визначенні предмета психодіагностики. Значення психодіагностики у процесі психологічного консультування, відбору й оцінювання.

Тема 3. Характеристика психодіагностичного методу

Сутність методології, методу, методики психодіагностики. Психодіагностичний метод і його особливості. Вимоги до наукової коректності методу. Структура психодіагностичного методу та компоненти діагностичної процедури. Переваги й недоліки різних психодіагностичних методів. Проблема суб'єктивності у психодіагностичних методах і шляхи її мінімізації. Роль психодіагностичного методу у наукових дослідженнях та практичній діяльності психолога.

Тема 4. Тест як основний психодіагностичний інструмент

Класифікація і характеристика тестів. Комп'ютеризовані і комп'ютерні психодіагностичні тести. Вимоги до тестів як методів психодіагностичного дослідження та їх користувачів.

Змістовий модуль 2. Психометричні основи психодіагностики та психодіагностика інтелекту

Тема 5. Психодіагностичні і психометричні процедури

Сутність основних ознак і категорій психодіагностики. Психологічний діагноз. Психодіагностичний процес. Загальна і диференційна психометрія. Міри у процесі шкалювання. Характеристика шкал.

Тема 6. Психометрія у структурі психодіагностичних методів

Технологія конструювання тесту. Адаптація діагностичних методів. Надійність тестів, її обчислення. Валідність тестів, особливості її визначення і перевірки. Стандартизація і норми тестових показників.

Тема 7. Застосування математично-статистичних методів аналізу у

психологічних вимірюваннях

Типи емпіричних даних. «L»-, «Q»-, «T»-дані. Оцінювання розподілу емпіричних даних. Застосування непараметричної і параметричної статистик при обробленні емпіричних даних.

Тема 8. Сутність інтелекту, підходи до його вивчення і моделі структури

Поняття інтелекту: сутність, основні характеристики та функції. Історичний розвиток уявлень про інтелект. Біологічний підхід до вивчення інтелекту. Когнітивний підхід до розуміння інтелекту. Психометричний підхід: вимірювання інтелекту, IQ. Гуманістичний та соціокультурний підходи до інтелекту. Однофакторні моделі інтелекту (модель Спірмена: g-фактор). Багатофакторні моделі (Л. Терстоун, Р. Кеттел: кристалізований і флюїдний інтелект). Ієрархічні моделі інтелекту (модель Вернона, модель Карролла). Структурні моделі інтелекту (модель Гілфорда). Теорія множинних інтелектів Говарда Гарднера. Триархічна теорія інтелекту Р. Стернберга. Сучасні уявлення про емоційний, соціальний та практичний інтелект. Переваги та обмеження різних моделей інтелекту. Застосування моделей інтелекту у психодіагностиці та практиці психолога.

Тема 9. Характеристика тестів діагностування інтелекту

Поняття інтелектуального тесту та його основні властивості. Класифікація тестів інтелекту (вербальні, невербальні, комплексні, шкальні). Стандартизовані тести інтелекту: сутність, вимоги, структура. Огляд класичних тестів інтелекту (тести Біне–Сімона, Стенфорд–Біне, Векслера). Матриці Равена: особливості, сфера застосування, інтерпретація. Невербальні тести для діагностики інтелекту (корисність для дітей та осіб з мовними обмеженнями). Комп'ютерні та адаптивні тести інтелекту: переваги та обмеження. Культурно-нейтральні тести інтелекту: сутність, необхідність використання. Тести для діагностики соціального інтелекту: основні інструменти та їх структура. Тести емоційного інтелекту (MSCEIT та інші опитувальники EI). Тести креативності (Торіанса, Гілфорда): призначення, показники, особливості роботи. Психометричні вимоги до тестів інтелекту (надійність, валідність, норми). Інтерпретація результатів інтелектуального тестування: правила та обмеження. Тести для діагностування соціального інтелекту. Тести для діагностування емоційного інтелекту. Тести для психодіагностування креативності.

Змістовий модуль 3. Методи діагностування особистості та її внутрішнього світу, нетестові методи у психодіагностиці

Тема 10. Загальні підходи до діагностування особистості

Особистість як об'єкт психодіагностичного дослідження. Поняття «індивідуальність», «характер», «темперамент», «риси» у контексті діагностики. Основні підходи до вивчення особистості в психології (феноменологічний, психоаналітичний, біхевіористичний, когнітивний, гуманістичний, диспозиційний тощо). Риси особистості як психодіагностична категорія: сутність, властивості, функції. Стандартизовані та нестандартизовані методи діагностики особистості. Критерії вибору діагностичного методу для оцінки особистості. Проблема об'єктивності та валідності при діагностиці

особистісних характеристик. Інтеграція різних методів у комплексному дослідженні особистості. Психологічна інтерпретація результатів діагностики особистості. Етичні принципи діагностування особистості.

Тема 11. Психодіагностика особистості у контексті теорій рис особистості

Теорія рис особистості Р.-Б. Кеттела. Внесок Г.-Ю. Айзенка у розвиток психодіагностики особистості. Опитувальник Х. Шмішека. Типи акцентуацій. Тест ММРІ як діагностичний інструмент вивчення особистості. Модель «Великої п'ятірки». Дослідження індивідуальних випадків.

Тема 12. Проективна діагностика як метод вивчення внутрішнього світу

Сутність проєкції у психології та її роль у психодіагностиці. Теоретичні основи проєктивних методів. Особливості стимульного матеріалу у проєктивних методиках. Класифікація проєктивних методів (конструктивні, інтерпретативні, тематичні, графічні тощо). Переваги та обмеження проєктивних методів діагностування. Умови й вимоги до проведення проєктивних досліджень. Методи фіксації та інтерпретації результатів проєктивних тестів. Огляд основних проєктивних методик (тест Роршаха, ТАТ, малюнкові тести, тест Люшера тощо). Етичні аспекти застосування проєктивних методів. Сфера застосування проєктивної діагностики в практичній роботі психолог

Тема 13. Діагностування самосвідомості особистості

Самосвідомість як об'єкт психодіагностичного дослідження. Складові самосвідомості у структурному аспекті. Методики діагностування самосвідомості. Компоненти самосвідомості. Функції самосвідомості у розвитку особистості. Підходи до вивчення самосвідомості в сучасній психології. Психодіагностичні показники самосвідомості. Методики вимірювання самооцінки (шкала Дембо–Рубінштейн, методики Розенберга тощо). Методики дослідження «Я-концепції» та самоставлення. Діагностика особистісної ідентичності. Проєктивні й вербальні методи дослідження самосвідомості. Переваги та обмеження методів діагностування самосвідомості. Етичні аспекти вивчення внутрішнього світу та особистісної ідентичності.

Тема 14. Діагностування спонукальної сфери особистості

Теоретичні підходи до аналізу мотивації. Мотивація, мотиваційні змінні, їх діагностування. Спонукальна сфера особистості: сутність, структура та функції. Поняття мотивації та мотиваційних змінних у психології. Основні теоретичні підходи до аналізу мотивації (психоаналітичний, біхевіористичний, гуманістичний, когнітивний, соціально-психологічний). Методи вивчення мотивації. Діагностика професійної мотивації. Діагностика навчальної (освітньої) мотивації. Психометричні особливості методик вивчення мотивації (надійність, валідність, стандартизація). Інтерпретація результатів діагностики мотивів та мотиваційних профілів. Переваги та обмеження різних методів дослідження спонукальної сфери.

Тема 15. Психологічні особливості діагностування ціннісної сфери особистості.

Теоретичне підґрунтя вивчення ціннісної сфери. Методи діагностування системи цінностей особистості. Поняття цінностей у психології: сутність, функції, структура. Взаємозв'язок цінностей із мотивацією, поведінкою та світоглядом особистості. Типології цінностей та їх психологічне значення. Цінності як об'єкт психодіагностики: особливості та обмеження. Методи діагностування ціннісної сфери: шкали ціннісних орієнтацій; опитувальники цінностей; методики Рокіча, Шварца та ін.; проєктивні підходи до вивчення цінностей. Психометричні вимоги до методик оцінювання ціннісних орієнтацій. Особливості інтерпретації результатів діагностування цінностей. Вплив вікових, культурних та соціальних факторів на формування ціннісної системи. Переваги та обмеження різних підходів до оцінювання цінностей.

Тема 16. Спостереження як метод психологічного дослідження

Сутність і визначення спостереження як психологічного методу. Мета, завдання та функції спостереження у психологічному дослідженні. Класифікація видів спостереження (включене/невключене, відкрите/приховане, стандартизоване/нестандартизоване, польове/лабораторне тощо). Принципи наукового спостереження (об'єктивність, систематичність, цілеспрямованість та ін.). Етапи організації та проведення спостереження. Методи та засоби фіксації результатів спостереження. Переваги та недоліки спостереження як методу психологічного дослідження. Етичні вимоги щодо проведення спостереження. Сфери застосування спостереження у практичній діяльності психолога.

Тема 17. Опитувальні методи у психодіагностиці

Сутність опитувальних методів у психодіагностиці. Класифікація опитувальних методів (усні, письмові, стандартизовані, напівстандартизовані, неструктуровані). Інтерв'ювання як різновид усного опитувального діагностичного методу. Анкетування як різновид письмового опитувального діагностичного методу. Стандартизовані опитувальники: структура, вимоги, психометричні показники. Види запитань в опитувальних методах (відкриті, закриті, альтернативні, шкальні). Переваги та недоліки опитувальних методів у психодіагностиці. Фактори, що впливають на достовірність відповідей респондента (**соціальна бажаність, контрольні шкали, ситуаційні чинники**). Етика використання опитувальних методів. Сфери застосування опитувальних методів у практичній діяльності психолога.

Тема 18. Експертне оцінювання у психологічному дослідженні

Сутність експертного оцінювання як методу психологічного дослідження. Поняття «експерт» та вимоги до експертів у психологічних процедурах. Мета та завдання експертного оцінювання. Критерії відбору та формування експертної групи. Основні методи експертного оцінювання (індивідуальні, колективні, метод Делфі, ранжування, парні порівняння тощо). Етапи проведення експертного оцінювання. Способи фіксації та оброблення експертних даних. Оцінювання узгодженості думок експертів (коефіцієнти конкордації, варіації тощо). Переваги та недоліки експертного оцінювання в

психології. Етичні вимоги до організації та проведення експертного оцінювання. Сфери застосування експертного оцінювання у психологічних та соціально-психологічних дослідженнях. Послідовність експертного оцінювання.

Тема 19. Контент-аналіз як експертно-діагностична процедура психологічного дослідження

Контент-аналіз у психодіагностиці. Послідовність контент-аналізу. Сутність контент-аналізу: визначення, цілі та завдання. Історичні витоки та розвиток методу контент-аналізу. Об'єкти контент-аналізу в психології (тексти, висловлювання, інтерв'ю, щоденники, соціальні мережі тощо). Основні одиниці контент-аналізу (категорії, смислові одиниці, коди, теми). Вимоги до відбору та формування системи категорій аналізу. Методи збору та підготовки матеріалу для контент-аналізу.

Змістовий модуль 4. Соціально-психологічні особливості діагностування людей різного віку

Тема 20. Психодіагностичне дослідження дітей, підлітків та юнаків
Особливості психодіагностування дітей дошкільного віку. Діагностування готовності дітей до школи. Особливості психодіагностування дітей молодшого шкільного віку (на етапі зрілого дитинства). Особливості психодіагностування підлітків та юнаків.

Тема 21. Психодіагностування у дорослому (зрілому) віці.

Психологічна характеристика дорослості. Вікова структура дорослості: рання, середня та пізня дорослість. Особливості психічного розвитку у дорослому віці. Психодіагностичні потреби та запити дорослої людини. Специфіка застосування психодіагностичних методів у роботі з дорослими. Вікові та індивідуальні відмінності, що впливають на результати діагностики. Психодіагностика професійної діяльності дорослих: здібності, мотивація, стресостійкість, лідерський потенціал. Оцінювання особистісних особливостей дорослих: методики, показники, обмеження. Діагностика емоційної сфери в дорослому віці: тривога, депресивність, емоційний інтелект, регуляція емоцій. Оцінювання міжособистісних стосунків та сімейної динаміки. Психодіагностика кризових станів дорослості. Використання комп'ютеризованих і онлайн-методів у роботі з дорослими. Етичні принципи психодіагностики дорослих: добровільність, конфіденційність, інформована згода. Обмеження та ризики у психодіагностиці дорослих клієнтів. Інтерпретація результатів і формування висновку щодо психологічного стану дорослої особистості.

Інформаційний обсяг освітнього компонента «Основи психодіагностики»

Змістовий модуль 1. Загальні засади психодіагностики

Тема 1. Зародження і становлення психодіагностики як науки

Витоки психодіагностики. Донаукове використання психодіагностичних процедур. Розвиток психодіагностики у XIX-XX ст. Сучасні проблеми та перспективи розвитку психологічної діагностики.

Тема 2. Предмет і завдання психодіагностики

Сутність психодіагностики як науки. Психологічне оцінювання у психодіагностиці. Завдання загальної психодіагностики.

Тема 3. Характеристика психодіагностичного методу

Сутність методології, методу, методики психодіагностики. Психодіагностичний метод і його особливості. Вимоги до наукової коректності методу.

Тема 4. Тест як основний психодіагностичний інструмент

Класифікація і характеристика тестів. Комп'ютеризовані і комп'ютерні психодіагностичні тести. Вимоги до тестів як методів психодіагностичного дослідження та їх користувачів.

Змістовий модуль 2. Психометричні основи психодіагностики та психодіагностика інтелекту

Тема 5. Психодіагностичні і психометричні процедури

Сутність основних ознак і категорій психодіагностики. Психологічний діагноз. Психодіагностичний процес. Загальна і диференційна психометрія. Міри у процесі шкалювання. Характеристика шкал.

Тема 6. Психометрія у структурі психодіагностичних методів

Технологія конструювання тесту. Адаптація діагностичних методів. Надійність тестів, її обчислення. Валідність тестів, особливості її визначення і перевірки. Стандартизація і норми тестових показників.

Тема 7. Застосування математично-статистичних методів аналізу у психологічних вимірюваннях

Типи емпіричних даних. «L»-, «Q»-, «T»-дані. Оцінювання розподілу емпіричних даних. Застосування непараметричної і параметричної статистик при обробленні емпіричних даних.

Тема 8. Сутність інтелекту, підходи до його вивчення і моделі структури

Поняття інтелекту: сутність, основні характеристики та функції. Історичний розвиток уявлень про інтелект. Біологічний підхід до вивчення інтелекту. Когнітивний підхід до розуміння інтелекту. Психометричний підхід: вимірювання інтелекту, IQ. Гуманістичний та соціокультурний підходи до інтелекту. Однофакторні моделі інтелекту (модель Спірмена: g-фактор). Багатофакторні моделі (Л. Терстоун, Р. Кеттел: кристалізований і флюїдний інтелект). Ієрархічні моделі інтелекту (модель Вернона, модель Карролла). Структурні моделі інтелекту (модель Гілфорда). Теорія множинних інтелектів Говарда Гарднера. Триархічна теорія інтелекту Р. Стернберга. Сучасні уявлення про емоційний, соціальний та практичний інтелект. Переваги та обмеження різних моделей інтелекту. Застосування моделей інтелекту у психодіагностиці та практиці психолога.

Тема 9. Характеристика тестів діагностування інтелекту

Поняття інтелектуального тесту та його основні властивості. Класифікація тестів інтелекту (вербальні, невербальні, комплексні, шкальні). Стандартизовані тести інтелекту: сутність, вимоги, структура. Огляд класичних тестів інтелекту (тести Біне–Сімона, Стенфорд–Біне, Векслера). Матриці

Равена: особливості, сфера застосування, інтерпретація. Невербальні тести для діагностики інтелекту (корисність для дітей та осіб з мовними обмеженнями). Комп'ютерні та адаптивні тести інтелекту: переваги та обмеження. Культурно-нейтральні тести інтелекту: сутність, необхідність використання. Тести для діагностики соціального інтелекту: основні інструменти та їх структура. Тести емоційного інтелекту (MSCEIT та інші опитувальники EI). Тести креативності (Торианса, Гілфорда): призначення, показники, особливості роботи. Психометричні вимоги до тестів інтелекту (надійність, валідність, норми). Інтерпретація результатів інтелектуального тестування: правила та обмеження. Тести для діагностування соціального інтелекту. Тести для діагностування емоційного інтелекту. Тести для психодіагностування креативності.

Змістовий модуль 3. Методи діагностування особистості та її внутрішнього світу, нетестові методи у психодіагностиці

Тема 10. Загальні підходи до діагностування особистості

Особистість як об'єкт психодіагностичного дослідження. Поняття «індивідуальність», «характер», «темперамент», «риси» у контексті діагностики. Основні підходи до вивчення особистості в психології (феноменологічний, психоаналітичний, біхевіористичний, когнітивний, гуманістичний, диспозиційний тощо). Риси особистості як психодіагностична категорія: сутність, властивості, функції. Стандартизовані та нестандартизовані методи діагностики особистості. Критерії вибору діагностичного методу для оцінки особистості. Проблема об'єктивності та валідності при діагностиці особистісних характеристик. Інтеграція різних методів у комплексному дослідженні особистості. Психологічна інтерпретація результатів діагностики особистості. Етичні принципи діагностування особистості.

Тема 11. Психодіагностика особистості у контексті теорій рис особистості

Теорія рис особистості Р.-Б. Кеттела. Внесок Г.-Ю. Айзенка у розвиток психодіагностики особистості. Опитувальник Х. Шмішека. Типи акцентуацій. Тест ММРІ як діагностичний інструмент вивчення особистості. Модель «Великої п'ятірки». Дослідження індивідуальних випадків.

Тема 12. Проективна діагностика як метод вивчення внутрішнього світу

Сутність проєкції у психології та її роль у психодіагностиці. Теоретичні основи проєктивних методів. Особливості стимульного матеріалу у проєктивних методиках. Класифікація проєктивних методів (конструктивні, інтерпретативні, тематичні, графічні тощо). Переваги та обмеження проєктивних методів діагностування. Умови й вимоги до проведення проєктивних досліджень. Методи фіксації та інтерпретації результатів проєктивних тестів. Огляд основних проєктивних методик (тест Роршаха, ТАТ, малюнкові тести, тест Люшера тощо). Етичні аспекти застосування проєктивних методів. Сфера застосування проєктивної діагностики в практичній роботі психолог

Тема 13. Діагностування самосвідомості особистості

Самосвідомість як об'єкт психодіагностичного дослідження. Складові

самосвідомості у структурному аспекті. Методики діагностування самосвідомості.

Тема 14. Діагностування спонукальної сфери особистості

Теоретичні підходи до аналізу мотивації. Мотивація, мотиваційні змінні, їх діагностування.

Тема 15. Психологічні особливості діагностування ціннісної сфери особистості Теоретичне підґрунтя вивчення ціннісної сфери. Методи діагностування системи цінностей особистості.

Тема 16. Спостереження як метод психологічного дослідження

Сутність і визначення спостереження як психологічного методу. Мета, завдання та функції спостереження у психологічному дослідженні. Класифікація видів спостереження (включене/невключене, відкрите/приховане, стандартизоване/нестандартизоване, польове/лабораторне тощо). Принципи наукового спостереження (об'єктивність, систематичність, цілеспрямованість та ін.). Етапи організації та проведення спостереження. Методи та засоби фіксації результатів спостереження. Переваги та недоліки спостереження як методу психологічного дослідження. Етичні вимоги щодо проведення спостереження. Сфери застосування спостереження у практичній діяльності психолога.

Тема 17. Опитувальні методи у психодіагностиці

Сутність опитувальних методів у психодіагностиці. Класифікація опитувальних методів. Інтерв'ювання як різновид усного опитувального діагностичного методу. Анкетування як різновид письмового опитувального діагностичного методу. Стандартизовані опитувальники: структура, вимоги, психометричні показники. Види запитань в опитувальних методах (відкриті, закриті, альтернативні, шкальні). Переваги та недоліки опитувальних методів у психодіагностиці. Фактори, що впливають на достовірність відповідей респондента (соціальна бажаність, контрольні шкали, ситуаційні чинники). Етика використання опитувальних методів. Сфери застосування опитувальних методів у практичній діяльності психолога.

Тема 18. Експертне оцінювання у психологічному дослідженні

Сутність експертного оцінювання як методу психологічного дослідження. Поняття «експерт» та вимоги до експертів у психологічних процедурах. Мета та завдання експертного оцінювання. Критерії відбору та формування експертної групи. Основні методи експертного оцінювання (індивідуальні, колективні, метод Делфі, ранжування, парні порівняння тощо). Етапи проведення експертного оцінювання. Способи фіксації та оброблення експертних даних. Оцінювання узгодженості думок експертів (коефіцієнти конкордації, варіації тощо). Переваги та недоліки експертного оцінювання в психології. Етичні вимоги до організації та проведення експертного оцінювання. Сфери застосування експертного оцінювання у психологічних та соціально-психологічних дослідженнях. Послідовність експертного оцінювання.

Тема 19. Контент-аналіз як експертно-діагностична процедура психологічного дослідження

Контент-аналіз у психодіагностиці. Послідовність контент-аналізу.

Змістовий модуль 4. Соціально-психологічні особливості діагностування людей різного віку

Тема 20. Психодіагностичне дослідження дітей, підлітків та юнаків
Особливості психодіагностування дітей дошкільного віку. Діагностування готовності дітей до школи. Особливості психодіагностування дітей молодшогошкільного віку (на етапі зрілого дитинства). Особливості психодіагностування підлітків та юнаків.

Тема 21. Психодіагностування у дорослому (зрілому) віці.

Психологічна характеристика дорослості. Особливості застосування психодіагностичних методів стосовно дорослих людей.

ДОДАТОК 2. Перелік питань для підготовки до кваліфікаційного іспиту зі спеціальності

Перелік орієнтовних питань з освітнього компонента «Загальна психологія»

1. Дайте обґрунтоване визначення психології як науки: предмету, загальним завданням, її місцю в системі наук.
2. Проаналізуйте галузі сучасної психології.
3. Охарактеризуйте етапи становлення психології: «наука про душу», «наука про свідомість», «наука про поведінку».
4. Обґрунтуйте значення психологічних знань в особистому та професійному житті людини.
5. Розкрийте суть поняття «психіка». Визначте особливості ідеалістичного та матеріалістичного погляду на природу психічного.
6. Охарактеризуйте еволюцію психіки в процесах філогенезу й онтогенезу, проаналізувавши їхній взаємозв'язок.
7. Проаналізуйте основні форми прояву психіки (психічні процеси, стани, властивості) та розкрийте їхній взаємозв'язок.
8. Розкрийте суть відмінностей між психікою людини і тварин, охарактеризувавши чинники, що їх зумовлюють.
9. Охарактеризуйте взаємозв'язок між нервово-фізіологічними процесами мозку та психічною діяльністю людини.
10. Проаналізуйте роль умовних і безумовних рефлексів у психічній регуляції поведінки людини.
11. Охарактеризуйте методи психології, проаналізуйте їхню класифікацію та можливості застосування.
12. Розкрийте сутність експерименту як методу психологічного дослідження, охарактеризуйте його види, переваги й недоліки.
13. Охарактеризуйте спостереження як метод психології, проаналізуйте його основні види, переваги й недоліки.
14. Розкрийте сутність методів опитування, тестування, аналізу продуктів діяльності, діяльнісного, автобіографічного та проєктивних методів, охарактеризувавши особливості їхнього застосування.
15. Проаналізуйте спостереження та експеримент як методи психологічного дослідження, здійснивши їхню порівняльну характеристику.
16. Охарактеризуйте розвиток психіки у філогенезі, розкривши особливості інстинктів, навичок та інтелектуальних форм поведінки тварин.
17. Розкрийте суттєві відмінності психіки тварин і людини, проаналізувавши роль свідомого й несвідомого у психічній регуляції поведінки людини.
18. Охарактеризуйте поняття свідомості, розкрийте її структуру та проаналізуйте свідомість як продукт суспільно-історичного розвитку людства.
19. Розкрийте сутність самосвідомості особистості, охарактеризуйте самооцінку та рівень домагань як її складники.

20. Проаналізуйте взаємозв'язок самосвідомості та «Я-концепції» особистості.
21. Охарактеризуйте основні закономірності та механізми психічного розвитку людини.
22. Розкрийте поняття активності особистості та проаналізуйте її основні джерела.
23. Охарактеризуйте діяльність як психологічну категорію та проаналізуйте співвідношення діяльності й активності людини.
24. Розкрийте психологічну структуру діяльності, проаналізувавши підходи О.М. Леонтьєва, С.Л. Рубінштейна та Л.С. Виготського.
25. Охарактеризуйте основні види діяльності — гру, учіння та працю — та проаналізуйте їхню роль у розвитку особистості.
26. Розкрийте сутність процесу освоєння діяльності, охарактеризуйте навички й уміння та їхні психологічні особливості.
27. Охарактеризуйте динамічний стереотип та проаналізуйте його роль у психічній діяльності людини.
28. Розкрийте зміст процесів інтеріоризації та екстеріоризації дій і проаналізуйте їхню роль у психічному розвитку особистості.
29. Охарактеризуйте звички, їхні основні види та проаналізуйте їхню роль у діяльності й поведінці людини.
30. Охарактеризуйте спілкування як особливий вид діяльності та розкрийте його основні функції.
31. Проаналізуйте спілкування як процес обміну інформацією та його психологічні особливості.
32. Охарактеризуйте невербальне спілкування та проаналізуйте його роль у міжособистісній взаємодії.
33. Розкрийте предмет психології мови, охарактеризуйте види мови та механізми мовленнєвої діяльності.
34. Проаналізуйте взаємодію людей у процесі спілкування та психологічні особливості цієї взаємодії.
35. Охарактеризуйте психологічні механізми сприйняття людини людиною у процесі міжособистісного спілкування.
36. Розкрийте особливості зовнішнього й внутрішнього мовлення та їхню роль у психічній діяльності людини.
37. Проаналізуйте співвідношення свідомого й несвідомого в психічній діяльності людини.
38. Охарактеризуйте основні види та стилі міжособистісного спілкування та проаналізуйте їхні психологічні особливості.
39. Охарактеризуйте класифікацію малих груп та проаналізуйте їхнє значення для функціонування й розвитку особистості.
40. Проаналізуйте соціальну групу як фактор соціалізації особистості, розкривши її основні психологічні характеристики.
41. Розкрийте поняття референтної групи та проаналізуйте її роль у формуванні цінностей і поведінки особистості.

42. Охарактеризуйте поняття особистості та проаналізуйте співвідношення біологічного й соціального у її структурі.
43. Розкрийте структуру особистості та проаналізуйте індивідуальність як унікальну форму її прояву.
44. Здійсніть порівняльний аналіз понять «індивід», «особистість» та «індивідуальність» у психологічному контексті.
45. Проаналізуйте процес соціалізації особистості та визначте соціально-психологічні фактори, що забезпечують засвоєння соціальних норм.
46. Розкрийте умови та рушійні сили розвитку особистості упродовж життєвого шляху.
47. Охарактеризуйте спрямованість як провідний стержень особистості та проаналізуйте роль мотивів, інтересів, переконань і ідеалів.
48. Розкрийте психологічний зміст потреб людини та проаналізуйте їхнє значення у регуляції поведінки й діяльності.
49. Охарактеризуйте мотиви особистості та проаналізуйте основні підходи до їхньої класифікації.
50. Розкрийте відчуття як первинну форму орієнтування організму в довкіллі та проаналізуйте їхню фізіологічну основу.
51. Проаналізуйте класифікацію та види відчуттів, визначивши їхню роль у життєдіяльності людини.
52. Розкрийте загальні закономірності та властивості відчуттів і проаналізуйте їхнє значення для пізнавальної діяльності.
53. Охарактеризуйте сприймання як психічний процес та проаналізуйте основні види сприймань.
54. Проаналізуйте властивості сприймання (предметність, цілісність, вибірковість, константність, осмисленість) у контексті відображення реальності.
55. Розкрийте поняття пам'яті та проаналізуйте її суспільно-історичну природу.
56. Охарактеризуйте види пам'яті та проаналізуйте індивідуальні відмінності пам'яті людини.
57. Проаналізуйте основні процеси пам'яті та розкрийте їхню психологічну сутність.
58. Розкрийте умови ефективного мимовільного та довільного запам'ятовування й проаналізуйте їхнє практичне значення.
59. Охарактеризуйте мислення як вищий пізнавальний процес та розкрийте його психологічну сутність.
60. Проаналізуйте основні види мислення та охарактеризуйте їхні психологічні особливості.
61. Розкрийте логічні форми мислення (поняття, судження, умовиводи) та проаналізуйте їхню роль у пізнавальній діяльності.
62. Охарактеризуйте операції мислення та проаналізуйте їхнє значення у процесі розв'язання пізнавальних завдань.
63. Розкрийте поняття уваги та проаналізуйте її основні види.

64. Охарактеризуйте властивості уваги та проаналізуйте її вплив на ефективність діяльності людини.
65. Розкрийте уяву як психічний процес, проаналізуйте її види та роль у житті людини.
66. Охарактеризуйте прийоми створення образів уяви та проаналізуйте механізми їхнього формування.
67. Проаналізуйте роль фантазії в ігровій діяльності дитини та творчій діяльності дорослого.
68. Розкрийте способи активізації та розвитку уяви й обґрунтуйте їхню психологічну доцільність.
69. Охарактеризуйте емоції та почуття як психічні явища та проаналізуйте їхні основні функції.
70. Здійсніть порівняльний аналіз емоцій тварин і людини, визначивши їх спільні та відмінні риси.
71. Розкрийте основні якості почуттів, проаналізуйте їхню динаміку та форми переживання.
72. Охарактеризуйте види вищих почуттів та проаналізуйте їхні психологічні особливості.
73. Проаналізуйте роль емоцій і почуттів у регуляції життєдіяльності людини.
74. Охарактеризуйте настрій як тривалий емоційний стан та проаналізуйте його вплив на поведінку і діяльність людини.
75. Охарактеризуйте стрес як стан емоційної напруги та проаналізуйте його психологічні прояви в екстремальних ситуаціях.
76. Розкрийте психологічну сутність фрустрації як зростання емоційної напруги за умов перешкод на шляху до задоволення потреб і бажань; проаналізуйте її можливі наслідки для поведінки людини.
77. Охарактеризуйте пристрасть як стійке емоційне ставлення особистості до певного об'єкта та обґрунтуйте її роль у мотиваційній сфері.
78. Проаналізуйте складові емоційного інтелекту людини та поясніть їхнє значення для міжособистісної взаємодії.
79. Розкрийте поняття волі, проаналізуйте взаємозв'язок мотиваційної сфери особистості та вольової діяльності.
80. Охарактеризуйте вольовий акт і його структуру; поясніть роль вольових зусиль у досягненні мети.
81. Проаналізуйте відмінності між простою та складною вольовою дією, розкривши їхні психологічні особливості.
82. Обґрунтуйте значення волі в організації та регуляції поведінки й діяльності людини.
83. Розкрийте фази та структуру вольової дії, проаналізувавши їхнє функціональне призначення.
84. Охарактеризуйте вольові якості особистості та проаналізуйте умови їхнього формування.
85. Розкрийте поняття темпераменту, охарактеризуйте історичний розвиток учення про темперамент та його фізіологічні основи.

86. Проаналізуйте зв'язок між типом вищої нервової діяльності та типом темпераменту.
87. Охарактеризуйте основні типи темпераменту та розкрийте їхні психологічні особливості.
88. Розкрийте загальну характеристику характеру та проаналізуйте його суспільну обумовленість.
89. Охарактеризуйте основні якості характеру та поясніть їхнє значення для поведінки особистості.
90. Розкрийте структуру характеру та проаналізуйте симптомокомплекс його властивостей.
91. Проаналізуйте поняття акцентуацій характеру, охарактеризуйте їхні основні типи.
92. Обґрунтуйте значення характеру в діяльності та поведінці людини; проаналізуйте вплив середовища й виховання на його формування.
93. Проаналізуйте взаємозв'язок темпераменту і характеру в структурі особистості.
94. Розкрийте поняття здібностей, проаналізуйте їхні кількісні та якісні характеристики.
95. Проаналізуйте рівні розвитку здібностей (обдарованість, талант, геніальність) та їхні психологічні особливості.
96. Розкрийте взаємовідносини здібностей і досвіду особистості (знань, умінь, навичок) у процесі діяльності.
97. Охарактеризуйте психологічний захист, проаналізуйте його функції та основні різновиди.
98. Розкрийте психологічну сутність механізмів психологічного захисту та проаналізуйте їхні прояви в поведінці особистості.
99. Охарактеризуйте структуру здібностей; поясніть відмінності між загальними та спеціальними здібностями.
100. Розкрийте взаємозв'язок задатків і здібностей та проаналізуйте процес формування здібностей.

Перелік орієнтовних питань з освітнього компонента

«Дитяча та підліткова»

1. Поясніть, у чому полягає предмет дитячої та підліткової психології.
2. Визначте основні завдання дитячої та підліткової психології як галузі науки.
3. Проаналізуйте, як дитяча та підліткова психологія пов'язана з іншими науками (педагогікою, соціологією, медичною психологією, соціальною роботою).
4. Розкрийте історичні етапи виникнення та розвитку вікової психології.
5. Охарактеризуйте становлення дитячої та підліткової психології в Україні.
6. Поясніть основні методологічні підходи у дослідженнях психіки дитини та підлітка.

7. Визначте ключові поняття вікової психології: «вікове новоутворення», «провідна діяльність», «сензитивні періоди», «психічний розвиток» — і поясніть їхнє значення.

8. Порівняйте різні підходи до вікової періодизації психічного розвитку. Вкажіть їхні переваги і недоліки.

9. Охарактеризуйте принципи вивчення психіки дитини — які принципи є базовими і чому.

10. Назвіть основні методи дитячо-вікової психології та поясніть, для чого кожен із них призначений.

11. Проаналізуйте методи дослідження когнітивних процесів у дітей — які особливості при вивченні уваги, пам'яті, мислення у різних вікових періодах.

12. Визначте методи, які дозволяють виявити індивідуальні та вікові відмінності в розвитку дітей.

13. Охарактеризуйте методи дослідження міжособистісних відносин у дитячих групах та в групах «дитина-дорослий».

14. Поясніть, чому підліткова психологія потребує специфічних методів дослідження, відмінних від методів для дітей або дорослих.

15. Проаналізуйте психоаналітичну концепцію психічного розвитку дитини (наприклад, за теоріями Фрейда, Клейн, Віннікотта).

16. Поясніть теорію соціального навчання і її значення в контексті психічного розвитку дитини.

17. Охарактеризуйте когнітивний підхід Ж. Піаже до розвитку психіки дитини — основні стадії і їхні характеристики.

18. Розкрийте суть теорії розвитку вищих психічних функцій за Л. С. Виготським і поясніть її значення для розуміння дитячого розвитку.

19. Поясніть концепцію діалектичного розвитку психіки за Г. С. Костюком, її особливості.

20. Охарактеризуйте вікову періодизацію за Д. Б. Ельконіним, її переваги та обмеження.

21. Назвіть основні закономірності психічного розвитку дитини та поясніть їхню роль для формування особистості.

22. Проаналізуйте, які фактори (внутрішні та зовнішні) виступають рушійними силами психічного розвитку.

23. Поясніть роль провідної діяльності в онтогенезі психіки дитини. Наведіть приклади такої діяльності для різних вікових періодів.

24. Визначте, що таке «вікове новоутворення» і чому воно має ключове значення для психологічного розвитку.

25. Проаналізуйте поняття «соціальна ситуація розвитку» та її значення для психічного становлення дитини.

26. Опишіть кризу народження як психологічний феномен: які передумови, особливості і наслідки для психічного розвитку.

27. Поясніть значення безумовних рефлексів і розвитку органів відчуття у фізіологічному та психологічному розвитку немовляти.

28. Охарактеризуйте етапи розвитку емоційної сфери у немовляти.

29. Поясніть роль спілкування (емоційно-експресивної функції) для психічного розвитку немовляти.
30. Проаналізуйте, як іграшка та предметні маніпуляції впливають на розвиток немовляти.
31. Визначте основні вікові новоутворення першого року життя дитини.
32. Розкрийте суть кризи першого року життя: її прояви та її психологічне значення.
33. Поясніть особливості соціальної ситуації розвитку дитини раннього віку та її вплив на пізнавальну і емоційну сферу.
34. Проаналізуйте розвиток мовлення, уяви та пам'яті у дітей раннього віку.
35. Визначте ознаки становлення самосвідомості та перших уявлень про себе у ранньому віці.
36. Охарактеризуйте кризу трьох років: її причини, симптоми та можливі наслідки.
37. Поясніть роль гри та предметної діяльності в ранньому та дошкільному віці для пізнавального і соціального розвитку дитини.
38. Охарактеризуйте основні вікові новоутворення дошкільного віку: когнітивні, особистісні, соціальні.
39. Проаналізуйте формування мови, уяви, мислення, уваги та пам'яті у дошкільників.
40. Поясніть, як формується моральне знання, система мотивів і цінностей у дошкільному віці.
41. Визначте ознаки готовності дитини до школи: психологічні, пізнавальні, соціальні.
42. Проаналізуйте, як вступ до школи змінює соціальну ситуацію дитини і впливає на її психічне та соціальне становлення.
43. Охарактеризуйте розвиток інтелектуальних процесів у молодшому шкільному віці: зміни пам'яті, уваги, мислення, сприймання.
44. Поясніть роль навчально-пізнавальної діяльності як провідної для молодшого школяра.
45. Визначте, як змінюються мотиви навчання та відношення до школи у процесі адаптації дитини до навчання.
46. Проаналізуйте психічний розвиток підлітка: специфіку змін у самосвідомості, когнітивних процесах та соціальній ідентичності.
47. Охарактеризуйте кризові явища підліткового віку — їхню природу, прояви, можливі наслідки.
48. Визначте вікові новоутворення підліткового віку: психічні, соціальні, особистісні.
49. Поясніть, як зміни у діяльності, спілкуванні, ціннісних орієнтаціях впливають на психологічний розвиток підлітка.
50. Проаналізуйте сучасні виклики, які стоять перед підлітковою психологією (соціальні зміни, інформаційне середовище, мобільність, кризи), і запропонуйте шляхи адаптації теорії до сучасних умов.

**Перелік орієнтовних питань з освітнього компонента
«Основи психологічної допомоги та консультування»**

1. Поясніть сутність поняття «психологічна допомога» і її місце в системі підтримки особистості.
2. Охарактеризуйте основні види психологічної допомоги та їхні відмінності.
3. Проаналізуйте, чому психологічна допомога стає особливо важливою під час соціальних криз (наприклад, війни, переселення, ВПО).
4. Визначте, які завдання покладаються на психолога у контексті підтримки вразливих категорій населення (ВПО, сироти, люди з інвалідністю).
5. Розкрийте роль психолога у сприянні адаптації та психологічній стійкості особистості в умовах травмуючих подій.
6. Порівняйте психологічну допомогу й соціальну допомогу: у чому полягає їхня подібність і відмінність?
7. Обґрунтуйте необхідність включення психологічної допомоги до системи державної соціальної підтримки.
8. Проаналізуйте, якими мають бути принципи надання психологічної допомоги в кризових умовах.
9. Опишіть соціально-психологічні фактори, які погіршують ефективність психологічної допомоги у воєнний чи кризовий період.
10. Запропонуйте стратегії психологічної підтримки для демобілізованих, переселенців або ВПО.
11. Визначте поняття психологічного консультування, його предмет, мету та основні завдання.
12. Поясніть, чим психологічне консультування відрізняється від психотерапії та соціальної підтримки.
13. Проаналізуйте, як консультування взаємодіє з іншими галузями практичної психології.
14. Назвіть і охарактеризуйте основні види психологічного консультування.
15. Розкрийте способи класифікації видів консультування (за формою, клієнтом, проблематикою тощо).
16. Визначте принципи, якими має керуватися консультант під час консультування.
17. Проаналізуйте етичні аспекти консультативної діяльності та основні етичні дилеми.
18. Обґрунтуйте, чому етичні стандарти важливі для професійного консультування.
19. Порівняйте індивідуальне та групове консультування за перевагами та обмеженнями.
20. Проаналізуйте, як соціокультурний контекст (наприклад, специфіка України) впливає на процес консультування.
21. Визначте, що таке професійна компетентність консультанта та які її складові.

22. Охарактеризуйте ключові особистісні якості консультанта, необхідні для ефективної роботи.
23. Проаналізуйте, яким чином особистість консультанта може стати джерелом етичних ризиків.
24. Поясніть важливість професійної рефлексії у роботі психолога-консультанта.
25. Розкрийте значення самоаналізу власних компетентностей для підтримки професійної цілісності.
26. Обґрунтуйте, чому консультант має постійно працювати над професійним розвитком.
27. Порівняйте підходи до оцінки компетентностей консультанта: суб'єктивні vs об'єктивні (тести, супервізія).
28. Проаналізуйте, як стрес і професійне навантаження можуть вплинути на якість консультування.
29. Визначте механізми самозахисту консультанта від професійного вигорання.
30. Охарактеризуйте роль етичності, емпатії та особистісної відповідальності у консультативній діяльності.
31. Поясніть, що таке комунікативна взаємодія у консультуванні і чим вона відрізняється від звичайного спілкування.
32. Назвіть основні вербальні та невербальні засоби, які використовує консультант для встановлення контакту.
33. Проаналізуйте, як невербальна поведінка консультанта впливає на клієнта.
34. Розкрийте суть активного слухання та його роль у консультуванні.
35. Охарактеризуйте техніки емпатичного реагування.
36. Порівняйте ефективність відкритих і закритих запитань у консультативній бесіді.
37. Назвіть і поясніть типові помилки консультанта під час комунікації.
38. Проаналізуйте, як комунікативні техніки потрібно модифікувати при роботі з клієнтом в кризі (війна, травма тощо).
39. Визначте, коли доцільно використовувати невербальні засоби для підтримки контакту.
40. Охарактеризуйте роль довірчої атмосфери в процесі консультування.
41. Поясніть значення “першого враження” для ефективності консультативного контакту.
42. Охарактеризуйте умови, які сприяють формуванню довіри між консультантом і клієнтом.
43. Розкрийте феномени перенесення і контр-перенесення у психологічному консультуванні.
44. Проаналізуйте, як консультант може мінімізувати негативний вплив контр-перенесення.
45. Опишіть практичні техніки встановлення контакту з клієнтом на початку сесії.

46. Обґрунтуйте важливість етичної нейтральності консультанта під час початкової взаємодії.
47. Розкрийте, як культура, вік, соціальний статус клієнта можуть впливати на встановлення контакту.
48. Порівняйте різні підходи до встановлення початкового контакту в індивідуальному та груповому консультуванні.
49. Проаналізуйте роль безпеки та конфіденційності як умов консультативного контакту.
50. Обґрунтуйте, чому перше враження може бути критичним для подальшої ефективності консультування.
51. Назвіть і охарактеризуйте основні етапи психологічного консультування.
52. Поясніть зміст і роль «п'яти кроків інтерв'ю» у консультативному процесі.
53. Проаналізуйте різні моделі консультативного процесу.
54. Розкрийте, як правильно узгодити очікування консультанта й клієнта.
55. Визначте, які правила мають бути встановлені на початку консультування для ефективної роботи.
56. Порівняйте короткострокове та довгострокове консультування за цілями та змістом.
57. Проаналізуйте, чому важлива структура консультування навіть при кризовій ситуації.
58. Обґрунтуйте роль зворотного зв'язку у консультативному процесі.
59. Опишіть, як можна адаптувати консультативну модель під особливості клієнта (вік, травма, обставини).
60. Розкрийте, чому консультант повинен бути гнучким і чутливим до змін під час сесій.
61. Поясніть, у чому полягає суть активного слухання.
62. Назвіть типи запитань, які використовуються в консультуванні, та поясніть їхні функції.
63. Проаналізуйте, коли доцільно використовувати відкриті запитання, а коли — закриті.
64. Розкрийте роль уточнюючих запитань.
65. Визначте типові помилки консультанта під час формулювання запитань.
66. Обґрунтуйте, чому активне слухання є критичним у кризових або травмуючих консультаціях.
67. Порівняйте техніки активного слухання та емпатичного реагування.
68. Проаналізуйте, як невербальні сигнали клієнта можуть впливати на хід бесіди.
69. Назвіть способи контролю власного реактивного емоційного стану консультанта під час слухання.
70. Розкрийте, як формулювання запитань може допомогти клієнту краще усвідомити проблему.

71. Поясніть, що таке інтерпретація в консультуванні і коли її доцільно застосовувати.
72. Розкрийте значення підсумовування (резюмування) на різних етапах бесіди.
73. Охарактеризуйте техніку рефреймінгу.
74. Проаналізуйте, в яких ситуаціях рефреймінг може бути корисним, а коли — ризикованим.
75. Визначте межі застосування проактивних технік у роботі з клієнтами з травмою.
76. Порівняйте ефективність інструментів активного і пасивного втручання.
77. Опишіть, які етичні питання виникають при застосуванні інтерпретації чи рефреймінгу.
78. Проаналізуйте, як консультант може зберегти клієнта у ресурсному стані після втручання.
79. Обґрунтуйте, чому консультант інколи має утримуватися від проактивного втручання.
80. Визначте, як зафіксувати результати втручання та оцінити їхню ефективність.
81. Визначте, що таке явний, прихований та розмитий запит клієнта.
82. Проаналізуйте, чому клієнти інколи формулюють лише «симптоми» проблем, а не справжній запит.
83. Назвіть методи виявлення прихованих запитів.
84. Охарактеризуйте роль відкритих запитань у проясненні запиту клієнта.
85. Проаналізуйте ризики неправильного тлумачення запиту.
86. Поясніть, як консультант визначає справжній запит у кризовій ситуації.
87. Розкрийте, як мовлення, невербальні сигнали, контекст можуть допомогти у проясненні запиту.
88. Визначте, як консультант має реагувати, якщо клієнт не готовий сформулювати запит.
89. Охарактеризуйте етичні принципи у роботі з розмитими запитами.
90. Проаналізуйте, як зміна запиту в процесі консультування впливає на план роботи.
91. Поясніть, що таке консультативна гіпотеза.
92. Назвіть основні методи формування консультативної гіпотези.
93. Розкрийте роль гіпотези у структурованому консультативному процесі.
94. Проаналізуйте, як перевіряється консультативна гіпотеза під час роботи з клієнтом.
95. Обґрунтуйте необхідність коригування гіпотези у процесі консультування.
96. Назвіть можливі ризики неправильного формулювання гіпотези.

97. Порівняйте консультативну гіпотезу з діагностичною — у чому різниця.
98. Опишіть, як документувати гіпотези та результати їхньої перевірки.
99. Проаналізуйте, як консультант має інформувати клієнта про гіпотези і їхню умовність.
100. Охарактеризуйте значення консультативної гіпотези для планування подальших сесій.

Перелік орієнтовних питань з освітнього компонента «Психогігієна та психопрофілактика»

1. Охарактеризуйте завдання психогігієни професійній діяльності психолога.
2. Проаналізуйте, як спосіб життя клієнта впливає на психічне здоров'я та психологічне благополуччя.
3. Поясніть взаємозв'язок між поняттям здоров'я та психологічною зрілістю особистості.
4. Оцініть роль оздоровлення та саморозвитку як умов професійної стійкості психолога.
5. Обґрунтуйте значення фізичної активності для підтримки психічної рівноваги.
6. Проаналізуйте психогігієнічні ризики гіподинамії для особистості.
7. Розкрийте природу емоцій у контексті психологічного консультування.
8. Охарактеризуйте види емоцій і проаналізуйте їх роль у формуванні адаптивної поведінки.
9. Визначте основні компоненти структури особистості та поясніть їх значення для психологічної допомоги.
10. Поясніть суть стресу як психологічного феномену та охарактеризуйте його стадії.
11. Розкрийте принципи психологічної профілактики стресу та методи подолання.
12. Оцініть значення раціонального харчування для психоемоційного стану клієнта.
13. Проаналізуйте потреби організму у поживних речовинах з урахуванням психологічних аспектів.
14. Порівняйте вплив різних стилів харчування на емоційний стан та працездатність.
15. Охарактеризуйте вікові особливості харчування у контексті психологічного розвитку.
16. Поясніть психофізіологічну роль дихання у регуляції емоційного стану.
17. Проаналізуйте значення психогігієни у сфері статевого виховання та консультування.
18. Розкрийте зв'язок між статевими стосунками та стилем життя у підходах до психологічної підтримки.

19. Охарактеризуйте психологічні аспекти переживання вагітності та наслідків абортів.
20. Поясніть значення інформування клієнтів про сучасні методи контрацепції в межах психологічної просвіти.
21. Проаналізуйте наслідки захворювань, що передаються статевим шляхом, для психологічного стану особистості.
22. Охарактеризуйте психологічні аспекти впливу наркотиків і лікарських засобів на психіку.
23. Розкрийте роль психолога у формуванні відповідального ставлення до вживання ліків.
24. Поясніть механізми формування хімічної залежності та роль психолога в її попередженні.
25. Проаналізуйте причини наркотичної залежності серед молоді та шляхи її психологічної профілактики.
26. Охарактеризуйте принципи психологічної підтримки осіб, які позбавляються наркотичної залежності.
27. Поясніть вплив алкоголю на психіку та соціальну поведінку людини.
28. Розкрийте стадії розвитку алкогольної залежності з урахуванням психологічних чинників.
29. Проаналізуйте взаємозв'язок між сімейними конфліктами та алкогольною залежністю.
30. Визначте психологічні причини дитячої бездоглядності та можливі напрямки профілактичної роботи психолога.

Перелік орієнтовних питань з освітнього компонента «Основи психодіагностики»

1. Поясніть значення, роль та функції психодіагностики в сучасній психології.
2. Розкрийте предмет психодіагностики та охарактеризуйте особливості психодіагностичних методик. Обґрунтуйте відмінності між науковою психодіагностикою та психодіагностичною практикою.
3. Охарактеризуйте основні етапи психодіагностичного процесу.
4. Поясніть поняття надійності психодіагностичної методики та розкрийте основні види надійності.
5. Розкрийте поняття валідності психодіагностичної методики та охарактеризуйте основні види валідності.
6. Обґрунтуйте важливість стандартизації психодіагностичних методик та поясніть її основні процедури.
7. Охарактеризуйте опитувальні методи психодіагностики: анкетування та інтерв'ю.
8. Поясніть особливості застосування проєктивних методів у психодіагностиці та наведіть приклади таких методик.
9. Розкрийте сутність психофізіологічних методів психодіагностики та наведіть приклади їх застосування.

10. Охарактеризуйте методи спостереження як інструмент психодіагностики. Поясніть їхні переваги та обмеження.
11. Поясніть етичні принципи психодіагностичного дослідження.
12. Розкрийте особливості психодіагностики особистості та охарактеризуйте основні методи її дослідження.
13. Охарактеризуйте психодіагностику інтелекту та розкрийте основні підходи до його вимірювання.
14. Обґрунтуйте значення психодіагностики у різних галузях психологічної практики (клінічній, педагогічній, організаційній тощо).
15. Поясніть поняття психометричних властивостей тесту.
16. Розкрийте особливості якісного та кількісного аналізу даних у психодіагностиці.
17. Охарактеризуйте основні вимоги до оформлення результатів психодіагностичного дослідження.
18. Обґрунтуйте роль психодіагноста у процесі прийняття рішень на основі отриманих даних.
19. Розкрийте сучасні тенденції розвитку психодіагностики.
20. Поясніть значення професійної компетентності та відповідальності психодіагноста.
21. Охарактеризуйте основні види шкал вимірювання, що використовуються в психодіагностиці.
22. Поясніть процес розробки психодіагностичної методики, виділяючи основні етапи.
23. Розкрийте поняття репрезентативності вибірки у психодіагностичних дослідженнях та обґрунтуйте її важливість.
24. Охарактеризуйте особливості застосування комп'ютерних технологій у психодіагностиці.
25. Поясніть поняття "психологічний діагноз" та розкрийте його основні функції.
26. Охарактеризуйте роль спостереження у клінічній психодіагностиці.
27. Розкрийте особливості застосування інтерв'ю в клінічній психодіагностиці.
28. Обґрунтуйте важливість анамнезу в психодіагностичному обстеженні.
29. Охарактеризуйте основні методи діагностики емоційної сфери особистості.
30. Поясніть особливості психодіагностики мотиваційної сфери.
31. Розкрийте сутність психодіагностики міжособистісних стосунків.
32. Охарактеризуйте методи діагностики самооцінки та рівня домагань особистості.
33. Поясніть особливості психодіагностики професійної спрямованості.
34. Розкрийте роль психодіагностики у профорієнтаційній роботі.
35. Охарактеризуйте основні методи психодіагностики креативності.

36. Обґрунтуйте значення лонгітюдних досліджень у психодіагностиці розвитку.
37. Поясніть особливості психодіагностики дитячого віку.
38. Розкрийте специфіку психодіагностики підліткового віку.
39. Охарактеризуйте методи діагностики акцентуацій характеру.
40. Обґрунтуйте значення міжкультурних досліджень у психодіагностиці.
41. Поясніть особливості застосування проєктивних методик у дитячій психодіагностиці.
42. Розкрийте роль психодіагностики у сімейному консультуванні.
43. Охарактеризуйте методи діагностики стресостійкості та копінг-стратегій.
44. Обґрунтуйте значення зворотного зв'язку за результатами психодіагностичного обстеження.
45. Поясніть особливості використання стандартизованих тестів у шкільній психодіагностиці.
46. Розкрийте роль психодіагностики у роботі з обдарованими дітьми.
47. Охарактеризуйте методи діагностики рівня навчальних досягнень.
48. Обґрунтуйте значення якісної інтерпретації кількісних даних у психодіагностиці.
49. Поясніть особливості психодіагностики в організаційній психології (відбір, оцінка персоналу).
50. Розкрийте роль психодіагностики у профілактиці професійного вигорання.
51. Охарактеризуйте методи діагностики лідерських якостей.
52. Обґрунтуйте значення командної діагностики в організаціях.
53. Поясніть особливості застосування психодіагностики в юридичній психології.
54. Розкрийте роль психодіагностики у судово-психологічній експертизі.
55. Охарактеризуйте сучасні інформаційні технології в психодіагностиці (онлайн-тестування, бази даних).
56. Обґрунтуйте перспективи розвитку психодіагностики в майбутньому.
57. Охарактеризуйте основні критерії вибору психодіагностичних методик.
58. Поясніть, як проводиться адаптація та валідизація зарубіжних тестів для використання в українській культурі.
59. Розкрийте сутність та значення нормативних даних у психодіагностиці.
60. Дайте характеристику основних методів обробки та представлення психодіагностичних даних (таблиці, графіки).
61. Поясніть, що таке профіль особистості за результатами психодіагностики та його значення.

62. Охарактеризуйте основні методи діагностики комунікативних здібностей.
63. Розкрийте особливості та завдання психодіагностики груп та колективів.
64. Охарактеризуйте методи соціометрії та їх застосування у психодіагностиці міжособистісних стосунків.
65. Поясніть поняття «діагностична помилка» та розкрийте її основні види.
66. Обґрунтуйте важливість післятестового консультування та надання зворотного зв'язку клієнту.
67. Охарактеризуйте застосування психодіагностики у контексті виявлення психологічної готовності до різних видів діяльності.
68. Розкрийте роль психодіагностики у процесі психокорекції та психотерапії.
69. Поясніть значення інтегративного підходу у психодіагностиці.
70. Обґрунтуйте необхідність постійного професійного розвитку та самоосвіти психодіагноста.
71. Охарактеризуйте основні принципи формування психодіагностичного висновку.
72. Розкрийте особливості та значення психодіагностики в наукових дослідженнях.

ДОДАТОК 3. Приклади комплексних практичних завдання (Завдання 3):

Ситуація 1 : хлопчик 6 років разом із мамою був змушений виїхати із зони бойових дій. Родина втратила дім, деякий час проживала у тимчасовому притулку. Дитина почала навчання в новій школі без підготовки та знайомства з колективом.

У класі хлопчик часто плаче, сидить мовчки, не реагує на звернення вчителя, не виконує письмові завдання. На перервах стоїть осторонь. Деякі однокласники сміються з нього, називають «плаксою». Вчитель розгублений і не знає, як допомогти.

Завдання:

1. Опишіть етапи адаптації до школи.
2. Як психолог міг би допомогти дитині та вчителю?
3. Які методи психодіагностики доречні?
4. Розробіть рекомендації для батьків та педагога.

Ситуація 2: 14-річний учень середньої школи останнім часом став млявим, розсіяним, часто позіхає на уроках, виглядає втомленим. Скаржиться на часті головні болі, дратівливість та зниження концентрації. Вчителі помічають, що він почав гірше виконувати завдання, забуває про домашню роботу, втратив інтерес до навчання, хоча раніше демонстрував стабільні результати.

Під час індивідуальної бесіди зі шкільним психологом з'ясовується, що хлопець щодня засинає після 2–3 години ночі, оскільки проводить багато часу зі смартфоном: грає в онлайн-ігри, переглядає відео в соціальних мережах, спілкується в чатах. Батьки ситуацією не надто переймаються, пояснюючи це як «звичайну підліткову поведінку» та «захоплення технологіями».

Завдання:

1. Які норми психогігієни порушені?
2. Які ризики для психічного розвитку підлітка?
3. Як провести бесіду з підлітком?
4. Які поради дати батькам?

Ситуація 3: дівчинка 7 років із розладом аутистичного спектра (РАС) навчається в інклюзивному класі звичайної початкової школи. Вона добре читає, любить складати пазли й будує конструктори, однак не завжди розуміє соціальні правила. Говорить тихо, відповідає лише після запитання, не ініціює контактів з іншими дітьми, під час перерви грається одна. Іноді повторює одні й ті самі рухи або слова.

Однокласники не розуміють такої поведінки. Деякі уникають її, інші — ігнорують, не кличуть до спільної гри, а окремі — навіть насміхаються. Учителька зазначає, що дитина стає все більш замкненою, не бере участі у спільних завданнях, а на уроках мовчить, хоч знає відповідь. Вона хвилюється, що дівчинка буде повністю ізольована в колективі, і звертається до шкільного психолога за порадою.

Завдання:

1. Як ізоляція впливає на психіку дитини?
2. Які методи діагностики соціального клімату доступні студенту?
3. Як організувати інтеграційну гру?
4. Розробіть пам'ятку для вчителя.

Ситуація 4: учня 6 класу регулярно дразнять через зношений одяг та старий рюкзак. Образи відбуваються під час перерв і в чаті класу. Хлопець став мовчазним, уникає однокласників, кілька разів пропускав школу без пояснення причин.

Завдання:

1. Як розпізнати булінг?
2. Яка роль психолога і класного керівника?
3. Як пояснити класу наслідки булінгу?
4. Яку підтримку може надати студент-практикант?

Ситуація 5: учень 5 класу, 10 років, виховується у прийомній сім'ї протягом останніх двох років після втрати біологічних батьків. У школі поводить себе чемно, виконує завдання, не порушує дисципліну. Водночас помітно тримається осторонь інших дітей: не приєднується до групових ігор, мовчазний на перервах, не проявляє ініціативи в спілкуванні.

Під час підготовки до шкільного концерту відмовляється виступати, не хоче фотографуватися з класом. Коли в класі говорять про батьків або родинні свята — мовчить або змінює тему. Класний керівник турбується, що дитина не відчуває себе частиною колективу, і просить підтримки шкільного психолога.

Завдання:

1. Які психологічні особливості дітей-сиріт?
2. Як діагностувати емоційний стан?
3. Як залучити дитину до колективу?
4. Як підтримати прийомних батьків?

Ситуація 6: студентка коледжу протягом останнього часу стала пасивною та емоційно виснаженою. Вона часто скаржиться на погане самопочуття, швидко втомлюваність, втратила інтерес до навчальної діяльності. У розмовах зазначає, що «не має сил» і що «нічого не приносить задоволення».

Раніше студентка вирізнялася активною життєвою позицією: була старостою групи, брала участь у культурно-масових заходах коледжу, входила до складу спортивної команди з волейболу та відповідально виконувала навчальні обов'язки.

Завдання:

1. Ознаки якого порушення емоційного стану спостерігаються у цій ситуації?
2. Які способи самопомогі можуть бути рекомендовані студентці?
3. Як можна організувати підтримку на рівні навчальної групи та коледжу?
4. Складіть коротку анкету для первинної самодіагностики емоційного стану.

ДОДАТОК 4. Рекомендовані джерела інформації

Рекомендовані джерела інформації з освітнього компонента «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

Основна література

1. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції. Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 300 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія: підручник: у 2т. Вид.5-те, виправл. І доповн. Львів: Апріорі, 2016. Т1. 382с.
3. Варій М. Й. Загальна психологія: підручник: у 2т. Вид.5-те, виправл. І доповн. Львів: Апріорі, 2016. Т2. 358с.
4. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 388с.
5. Ільїна Н.М., Мисник С.О. Загальна психологія: теорія та практикум. Київ: «Університетська книга», 2017. 352с.
6. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.
7. Москалець В.П. Загальна психологія: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 564с.
8. Олексюк О.П. Психологія загальна. Курс лекцій. Навчально-методичний посібник. Миколаїв, «Іліон», 2017. 312 с.
9. Ревасевич І.С. Загальна психологія: навч.-метод. комплекс. Тернопіль:ТНЕУ, 2016. 47с.
10. Савчин М.В. Загальна психологія: підручник. Вид.3-тє, стереотип. Київ, ВЦ «Академія», 2020. 344с.

Інформаційні ресурси

11. Загальна психологія. Теоретико-методологічні основи науки: навч. посіб./ О. В. Ловка, Л. Л. Борисенко, Л. А. Колесніченко, Л. В. Музичко, А. В. Тімакова, Д. Г. Лавриненко / За заг. ред. О. В. Ловкої. Київ: КНЕУ, 2019. 390с. URL: <https://surl.li/uzbxjg> (дата звернення: 26.08.2025)
12. Національна бібліотека України імені І.В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 26.08.2025)
13. Електронна бібліотека НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут». URL: <https://kpd.edu.ua/biblioteka/> (дата звернення: 26.08.2025)

Рекомендовані джерела інформації з освітнього компонента «Дитяча та вікова психологія»

Нормативно-правова база

1. Конституція України. Київ: Велес, 2003. 63 с.
2. Загальна декларація прав людини на сервері Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 26.08.2025)

Основна література

3. Когутяк Н.М., Мицько В.М., Сидорик Ю.Р. Дитяча психологія з

практикумом. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни. Івано-Франківськ, 2020. 124 с.

4. Пихтіна Н. П. Психологія дитяча в опорних схемах: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 45 с.

5. Павелків Р. В. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу: навч. посібник для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. Київ: ЦУЛ, 2013. 296 с.

Інформаційні ресурси

6. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. URL: <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia/tom-14/tom-14-vipusk-12>. (дата звернення: 26.08.2025)

7. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України. URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/> (дата звернення: 26.08.2025)

8. Реєстр тестових методик України. URL: <https://vpa.org.ua/test-committee/reestr-testovih-metodik-ukrayni/> (дата звернення: 26.08.2025)

9. Психологічний журнал URL: <https://surl.lt/tjpphw> (дата звернення: 26.08.2025)

Рекомендовані джерела інформації з освітнього компонента

«Основи психологічної допомоги та консультування»

Нормативно-правова база

1. Етичний кодекс психолога.

2. Лист ІМЗО від 07.07.2025 № 21/08-586 «Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026 навчальному році»

3. Наказ МОН № 609 від 08 червня 2018 року «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти».

4. Наказ МОН України «Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи освіти» від 19.10.2001р. № 691.

5. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13 грудня 2023 року N 2118. Перелік валідних методів психологічної діагностики, які можуть використовуватися для проведення психологічної діагностики та оцінки якості психологічної допомоги

6. Положення про психологічну службу системи освіти України. Наказ МОН України № 509 від 22.05.2018р Офіційний сайт Верховної Ради України – <https://zakon.rada.gov.ua>

7. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII: станом на 2 трав. 2025 р. Відомості Верховної Ради України, 2017, № 38-39, С.380

8. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 30, С.142

Основна література

9. Вавринів О.С. Основи психологічного консультування: навч. посібник. Львів: ЛДУ БЖД, 2020. 112 с.
10. Васьківська С.В. П'ять вимірів психологічного консультування: навчальний посібник. Київ, Ніка-центр, 2019. 400 с.
11. Магдисюк Л. І., Федоренко Р.П. Основи психологічного консультування : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 360 с.
12. Панок В. Г. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультування : навч. посібник / В. Г. Панок, Я. В. Чаплак, Я. Ф. Андрєєва / за заг. ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 384 с.
13. Федоренко Р. П., Мушкевич М. І., Коширець В. В. Психологічне консультування: зміст, прийоми, технології. Вид. 2-ге, змін. та доп. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 368
14. Odynets A. Y. THE NUREMBERG CODE AND ETHICAL PRINCIPLES OF A PSYCHOLOGIST'S ACTIVITY REFERENCES. UKRAINIAN CULTURAL STUDIES. 2022. № 1(10). С. 79–80
15. Rassudina K. Physician's Code of Ethics: Education of Dignity. Filosofiya osvity. Philosophy of Education. 2021. Vol. 26, no. 2. P. 121–129.

Інформаційні ресурси

16. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2025)
17. Освітній портал «На Урок». URL: <https://naurok.com.ua> (дата звернення: 26.08.2025)
18. Електронна бібліотека НПУ імені М. П. Драгоманова. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua> (дата звернення: 26.08.2025)
19. Наукова періодика України. URL: <https://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2025)
20. Сторінка курсу Основи психологічної допомоги та консультування. URL: <https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=1541> (дата звернення: 26.08.2025)

Рекомендовані джерела інформації з освітнього компонента «Психогігієна та психопрофілактика»

Нормативно-правова база

1. Конституція України: від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30, С. 141
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII : станом на 2 трав. 2025 р. Відомості Верховної Ради України, 2017, № 38-39, С.380
3. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 30, С.142

Основна література

4. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник /для студ. психол. і педагог. спец. 2-ге вид., випр. і доп. / М. Й. Варій. Київ : ЦУЛ, 2007. 968 с.

5. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. навч. посіб. / Т. В. Дуткевич. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 388 с.
6. Корольчук М. С. Психологія: Схеми, опорні конспекти, методики: навч. посіб./ за заг. ред. М.С.Корольчука. /Микола Степанович Корольчук. Київ: Ельга; Ніка-Центр, 2009. 320 с.
7. Максименко С. Д. Загальна психологія: Навч. посіб. 2-е вид., стереотип. / С. Д. Максименко. Київ: МАУП, 2001. 256 с.
8. Максименко С. Д. Психологічні механізми зародження, становлення та здійснення особистості / С. Д. Максименко, В. В. Клименко, А. В. Толстоухов. Київ: Вид-во Європейського ун-ту, 2010.
9. Мицько В. М. Вікова психологія: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: Видавництво "Плай" ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2014. 56 с.
10. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ: Талком, 2018. 580 с

Інформаційні ресурси

11. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2025)
12. Освітній портал «На Урок» URL: <https://naurok.com.ua> (дата звернення: 26.08.2025)
13. Електронна бібліотека НПУ імені М. П. Драгоманова URL: <https://enpuir.npu.edu.ua> (дата звернення: 26.08.2025)
14. Наукова періодика України URL: <https://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2025)
15. Prometheus URL: <https://prometheus.org.ua/> URL: (дата звернення: 26.08.2025)

Рекомендовані джерела інформації з освітнього компонента «Основи психодіагностики»

Нормативно-правова база

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 26.08.2025)
2. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 26.08.2025)
2. Конвенція про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 26.08.2025)
3. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2145-19> (дата звернення: 26.08.2025).
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2145-19> (дата звернення: 28.08.2024).
5. Закон України «Про фахову передвищу освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/main/2745-19> (дата звернення: 28.08.2025).
6. Закон України про професійну (професійно-технічну) освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр> (дата звернення: 26.08.2025)

7. Закон України «Про психіатричну допомогу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14> (дата звернення: 26.08.2025).

Основна література

8. Белей М. Д., Тодорів Л. Д. Основи діагностичної психології. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2008. 296 с.

9. Галян М. І. Психодіагностика: навчальний посібник. Київ: «Академвидав», 2009. 464 с.

10. Корольчук М. С., Осьодло В. І. Психодіагностика: навчальний посібник. Київ: Ельга, 2010. 400 с.

11. Любіна Л. А. Психодіагностика: навчальний посібник. Чернівці: Яворський Н.С., 2018. 276 с.

12. Матохнюк Л. О., Шпортун О. М. Основи психологічної діагностики: навчально-методичний посібник. Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2020. 171 с.

13. Моргун В. Ф., Тітов І. Г. Основи психологічної діагностики: навчальний посібник. Київ: «Слово», 2009. 464 с.

14. Чала Ю. М., Шахрайчук А. М. Психодіагностика: навчальний посібник. Харків: НТУ «ХП», 2018. 246 с.

15. Чумак О. О., Товстуха О. М. Психодіагностика: навчальний підручник. Полтава: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024, 121 с.

Інформаційні ресурси

25. Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ: Педагогічна думка, 2016. – 219 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/77241343.pdf> (дата звернення: 26.08.2025).

26. Мотчана К. Психодіагностика. Методи та види психодіагностики. Психологічне консультування. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IV7j1bCCqvw> (дата звернення: 26.08.2025).

27. Мотчана К. Психодіагностика. Психодіагностичні методики. Психологічне консультування. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3iLumAAdIhI> (дата звернення: 26.08.2025).

28. Луценко О. Л. Історія світової та вітчизняної психодіагностики. URL: <http://surl.li/rgjyez> (дата звернення: 28.08.2025).

29. Синявський В. В., Сергєєнкова О. П. Психологічний словник. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf (дата звернення: 26.08.2025).

30. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/427530.pdf (дата звернення: 28.08.2025).

**ПЕРЕЛІК НАОЧНОГО ПРИЛАДДЯ, МАТЕРІАЛІВ ДОВІДКОВОГО
ХАРАКТЕРУ, ТЕХНІЧНІ ТА ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ, ОБЛАДНАННЯ, ЩО
ДОЗВОЛЕНІ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ФАХОВОЇ
ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ У ХОДІ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗІ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

1. Нормативно-правова база

1. Етичний кодекс психолога України / Українська спілка психотерапевтів. Львів, 2004. 16 с.
2. International Declaration of Ethical Principles for Psychologists / International Union of Psychological Science (IUPsyS), International Association of Applied Psychology (IAAP). 2008. URL: <https://www.iupsys.net/about/governance/ethics/>
3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380.
4. Закон України «Про психологічну службу в системі освіти» від 23.05.2023 № 3111-IX // Відомості Верховної Ради України. 2023. – № 29. Ст. 256.
5. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 30. Ст. 142.
6. Закон України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 № 2671-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2019. № 20. Ст. 80.
7. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 № 1706-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 1. Ст. 1.
8. Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» від 03.12.2020 № 1053-IX // Відомості Верховної Ради України. 2021. № 7. Ст. 56.
9. Наказ МОН України «Про затвердження Положення про психологічну службу в системі освіти України» від 02.07.2009 № 616. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0616290-09>
10. Лист МОН України від 02.11.2022 № 1/9-554 «Про організацію діяльності психологічної служби в умовах воєнного стану». URL: <https://mon.gov.ua>
11. Лист МОН України від 07.11.2023 № 1/9-596 «Щодо організації інклюзивного навчання». URL: : <https://mon.gov.ua>
12. Концепція розвитку психологічної служби у системі освіти України до 2030 року / МОН України. Київ, 2022. 24 с. URL: <https://mon.gov.ua>
13. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 // Офіційний переклад. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
14. WHO. Psychological First Aid: Guide for Field Workers / World Health Organization. – Geneva: WHO Press, 2011. 64 р. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241548205>

15. Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response. Geneva: The Sphere Project, 2018. URL: <https://spherestandards.org>

2. Наочне приладдя

- схеми та таблиці з класифікацією психічних процесів, функцій психіки, методів психодіагностики, стадій розвитку дитини (за Піаже, Ельконіним, тощо);
- вікові періодизації в дитячій та підлітковій психології;
- графіки та діаграми розвитку когнітивних функцій, пам'яті, уваги, мислення;
- схематичні моделі: структура особистості, структура діяльності, механізми психологічного захисту, етапи консультативного процесу;
- ілюстровані кейси та ситуації, які відповідають практичним завданням (без рішень).

3. Довідкові матеріали

- довідники методик (опис, інструкції, бланки — наприклад: Дембо–Рубінштейн, Люшер, Спілбергер, соціометрія, шкала тривожності тощо);
- збірники психодіагностичних бланків для роботи з дітьми, підлітками, сім'ями (адаптовані для студентського рівня);
- бланки для формування «Пам'ятки для вчителів, батьків, учнів» (на тему булінгу, адаптації, стресостійкості, інтеграції дитини з ООП, підтримки ВПО, самодопомоги тощо);
- алгоритми дій психолога у типовій ситуації (наприклад: «Що робити при виявленні булінгу», «Психологічна підтримка дитини ВПО», «Етапи першого консультування»).

4. Психодіагностичні інструменти

- бланки спрощених тестів та опитувальників;
- визначення емоційного стану;
- самооцінка;
- вивчення рівня тривожності, стресостійкості, адаптації;
- зразки анкет, інтерв'ю для первинного збору інформації;
- просторові (графічні) методики — «будинок-дерево-людина», «колюче дерево», «малюнок сім'ї»;
- шаблони соціометричних анкет для вивчення групових відносин.
- папір, картон, кольорові олівці/фломастери — для візуалізації, створення ментальних карт, аналізу малюнкових методик;

5. Дозволені цифрові ресурси (за попереднім погодженням)

- Тренажери з психодіагностики або тестування, якщо не підключені до мережі.